

Lauri Iljin

7–12-vuotiaiden bändiryhmän ohjaaminen

Opettaja bändiryhmän ohjaajana

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikin tutkinto

Musiikkipedagogi (AMK)

Opinnäytetyö

23.4.2021

Tekijä	Lauri Iljin
Otsikko	7–12-vuotiaiden bändiryhmän ohjaaminen – Opettaja bändiryhmän ohjaajana
Sivumäärä	45 sivua + 3 liitettä
Aika	23.4.2021
Tutkinto	Musiikin tutkinto
Tutkinto-ohjelma	Musiikkipedagogi (AMK)
Ammatillinen pääaine	Soiton- ja laulunopetus
Ohjaaja	Annu Tuovila, MuT
<p>Opinnäytetyössäni tutkin haastattelujen ja alan lähdekirjallisuuden pohjalta, miten 7–12-vuotiaiden bändiryhmää ohjataan. Tarkennan opinnäytetyöni tavoitetta seuraavilla kysymyksillä: Miten opettaja voi tukea oppijälhtöistä oppimista 7–12-vuotiaiden bändin ohjaajana? Miten opettaja voi rakentaa 7–12-vuotiaalle mielekkään bändin? Miten opettaja voi synnyttää osallistumista ja innostumista tukevan oppimisympäristön 7–12-vuotiaiden bändille? Minkälaisia työtapoja ja harjoituksia 7–12-vuotiaiden bändissä kannattaa käyttää?</p> <p>Toteutin työni perehtymällä lähdekirjallisuuteen ja teemahaastattelemalla kahta opettajaa kevään 2021 aikana. Haastattelujen teemat valitsin lähdekirjallisuuden pohjalta. Teemat olivat opettajuus, toimiva ryhmä, osallistuminen ja motivaatio sekä monipuoliset työtavat.</p> <p>Tuloksissa keskiöön nousivat sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen merkitys, oppijälhtöisyys sekä opettajan suuri vastuu ryhmäopetuksessa. Toimivaa ryhmää tarkastellessa olennaista olivat yhteiset säännöt, turvallinen ryhmä, ystävien merkitys ja kokemus ryhmään kuulumisesta. Innostumisen ja osallistumisen avulla oppilaat sitoutuvat ryhmän toimintaan ja yhteisiin tavoitteisiin. Olennaiseksi tuloksissa nousivat myös arviointi ja tuntien suunnittelu. Monipuoliset työtavat tukevat erilaisia oppilaita ja lisäävät työrauhaa.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tekeminen oli erittäin mielenkiintoista ja opettavaista ja samalla ymmärrykseni ryhmän toiminnasta on kasvanut. Mielestäni opinnäytetyöstäni voisivat hyötyä erityisesti sellaiset opettajat, joilla on vähän kokemusta ryhmäopetuksesta. Työstäni voi saada vinkkejä ja käyttökelpoisia ideoita toimivan ryhmän luomiseksi.</p>	
Avainsanat	ryhmäpedagogiikka, sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys, oppijälhtöisyys, toimiva ryhmä, lapset, nuoret, bändi

Author	Lauri Iljin
Title	Coaching a Band with 7- to 12-year-old Students: Teacher as a bandleader
Number of Pages	45 pages + 3 appendices
Date	23 April 2021
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation Option	Music Pedagogy
Supervisor Examiner	Annu Tuovila, DMus Sanna Vuolteenaho, MMus
<p>This Bachelor's thesis explores how teachers can support and coach bands with 7- to 12-year-old students. Data were collected through a review of music education literature and two interviews. This thesis has four main research questions. How can teachers implement student-centered learning bands with 7- to 12-year-old students? How can teachers set up a meaningful band for 7- to 12-year-olds? How can teachers create a learning environment that supports participation and motivation? What methods and practices are useful for bands with 7- to 12-year-old players?</p> <p>I conducted separate semi-structured interviews with two teachers. In the interviews, I used four themes which I chose from music pedagogy literature. The themes were teaching, well-functioning group, participation and motivation and varied teaching methods. I analyzed the interviews in the light of literature.</p> <p>The results underline the importance of social constructivist conception of learning, student-centered learning and the teacher's role in the classroom. A group will work well together when there are shared rules, the environment feels safe, and students form friendships. Good motivation and participation help students to commit to common goals and working as a group. Also, the teacher's constructive feedback, good lesson planning and varied teaching methods can help different types of students to learn and create a peaceful working environment.</p> <p>The research process was interesting, and I learned a lot. My knowledge of group tuition improved. This thesis could be helpful to teachers who have just started teaching groups. They could get useful tips for building an effective and well-functioning group.</p>	
Keywords	Group pedagogy, social constructivism, conception of learning, student-centered learning, well-functioning group, children, young people, band

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Opinnäytetyön toteutus	3
2.1	Haastattelut	3
2.2	Aineiston keruu ja analyysi	4
2.3	Tutkimusetiikka	5
3	Minä ryhmäopettajana	6
4	Opettaja 7–12-vuotiaiden bändin ohjaajana	9
4.1	Sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys bändin ohjauksessa	10
4.2	Oppijälähtöisyys	12
4.3	Opettajan vastuu 7–12-vuotiaiden oppimisympäristöstä	13
4.4	Opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutuksen merkitys	14
5	Opettaja mielekkään bändin rakentajana	16
5.1	Miten muodostaa toimiva ryhmä	18
5.2	7–12-vuotiaiden oppilaiden kehitys	20
6	Opettaja osallistumisen ja innostumisen tukena	22
6.1	Osallistuminen 7–12-vuotiaiden bänditunnille	22
6.2	Innostuminen motivaation lähteenä	24
7	Opettajan monipuoliset työtavat	28
7.1	Arviointi ja tuntien suunnittelu	30
8	Opinnäytetyön tulokset	33
8.1	Miten opettaja voi tukea oppijälähtöistä oppimista 7–12-vuotiaiden bändin ohjaajana?	33
8.2	Miten opettaja voi rakentaa 7–12-vuotiaalle mielekkään bändin?	33
8.3	Miten opettaja voi synnyttää osallistumista ja innostumista tukevan oppimisympäristön 7–12-vuotiaiden bändille?	35
8.4	Minkälaisia työtapoja ja harjoituksia 7–12-vuotiaiden bändissä kannattaa käyttää?	36
8.5	Vinkkejä opettajalle ryhmäopetuksen tueksi	38
9	Pohdinta	39
	Lähteet	42

Liitteet	46
Liite 1	46
Liite 2	47
Liite 3	49

1 Johdanto

Olen opettanut erilaisia bändi- ja soitinryhmiä nyt muutaman vuoden. Mukaan on mahtunut haastavia ryhmiä, joiden toimivuutta olen pyrkinyt aktiivisesti parantamaan. Ryhmän toiminta ja toiminnan ohjaaminen ovat kiehtova aihe sen monimuotoisuuden ja haastavuuden ansiosta, ja haluan tutkia asiaa syvemmin tässä opinnäytetyössä. Halusin tietää, miten opettajat toimivat saadakseen ryhmät toimimaan yhdessä ja miten ryhmä vaikuttaa siihen, että oppilaat pitävät tunteista, sitoutuvat ryhmään ja bänditunneilla tapahtuvaan toimintaan. Halusin myös tietää, ovatko muut opettajat kokeneet haasteita ryhmien toimivuudessa ja jos ovat, niin miten he ovat ratkaisseet ongelmia.

Tässä opinnäytetyössä lähdin tarkastelemaan sitä, miten voin opettaa bändiryhmiä paremmin. Halusin myös selvittää, miten toimivat ryhmät syntyvät ja mitkä tekijät vaikuttavat toimivan ryhmän syntyyn. Pohdin aihetta seuraavien kysymysten avulla: Miten voisin opettaa ryhmiä paremmin ja miten voisin luoda toimivampia ryhmiä? Voisiko tästä samalla hyötyä joku toinenkin opettaja?

Opetan Pop & Jazz Konservatoriolla 7-12-vuotiaiden pre-amppeja. Pre-ampit tarkoittavat 7–12-vuotiaiden oppilaiden rytmimusiikin yhtyetuntia. Oppilaiden instrumentteina ovat kaikki Pop & Jazz Konservatorion tarjoamat instrumentit paitsi laulu, sillä lauluopinnot voi aloittaa aikaisintaan 12-vuotiaana. Bändituntien pituus on 60 minuuttia. Amp-nimen lyhenne tulee sanoista afroamerikkalaisen musiikin perusteet, ja se tarkoittaa rytmimusiikin perusteita. Yhdessä soittaminen ja hahmotusaineet ovat yhdistetty yhdeksi kokonaisuudeksi. Tätä kokonaisuutta kutsutaan nimellä amp. Pre-ampeissa opiskellaan noin viisi vuotta ennen siirtymistä varsinaisille amp-tunneille. Pre-ampeissa opiskelevat oppilaat, jotka ovat jo valinneet oman soittimen eli he ovat siirtyneet soitinvalmennuksesta eteenpäin.

Tätä opinnäytetyötä tehdessäni olen tutustunut musiikkikasvatukseen ja kasvatukseen lähdekirjallisuuteen ja haastatellut kahta pitkään 7–12-vuotiaiden opettajana työskennellyttä henkilöä. Sain haastatteluista ja lähdekirjallisuudesta paljon ajatuksia ja uusia toimintatapoja omaan opetukseeni. Kokeilin niitä käytännössä omilla bändiryhmilläni ja ilokseni huomasin, että toimintatapojani muuttamalla sain joitain pitkään ryhmän toimivuutta koskevia haasteita ratkaistuksi. Toivon, että aloitteleva ryhmäopettaja saisi opinnäytetyöstäni vinkkejä omaan opetukseen ja pitempäänkin

alalla työskennelleet opettajat haastaisivat itseään oman opetuksen suhteen ja kehittäisivät tämän pohjalta toimintatapoja edelleen. Vaikka en ole vielä toiminut ohjaajana ja opettajana kovin pitkään, olen havainnut jatkuvan oppimisen ja itsensä kehittämisen mahdollisuudet, joiden uskon pitävän työn ryhmien parissa mielenkiintoisena ja motivoivana.

Olen rakentanut opinnäytetyöni seuraavasti. Luvussa kaksi esittelen työni taustoja sekä toteutusta. Luvussa kolme esittelen lyhyesti omasta näkökulmastani 7–12-vuotiaiden bändiopetusta. Tämän jälkeen esittelen haastattelujen neljä teemaa. Jokaisella teemalla on oma päälukunsa. Nämä luvut ovat opettajuus, toimiva ryhmä, osallistuminen ja motivaatio ja monipuoliset työtavat. Kerron näissä pääluvuissa haastatteluista nousseita asioita ja linkitän nousseet asiat lähdekirjallisuuteen. Teemojen esittelyn jälkeen kerron opinnäytetyöni tuloksista ja annan opettajalle vinkkejä ryhmäopetuksen tueksi. Tämän jälkeen on vuorossa pohdinta.

Opinnäytetyössä halusin selvittää opettajan roolia ryhmän opettajana. Miten opettaja voi omalla toiminnallaan vaikuttaa oppilaiden osallistumiseen ja motivaatioon. Miksi jotkut opettajat saavat ryhmät toimimaan ja tekemään työtä yhdessä poikkeuksellisen hyvin tuloksin? Halusin myös selvittää, miten oppijalähtöistä opetusta toteutetaan ryhmämuotoisesti. Näistä pohdinnoista muodostuivat opinnäytetyöni kysymykset, jotka esittelen seuraavassa luvussa.

2 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyöni tavoiteena on tarkastella haastattelujen ja alan lähdekirjallisuuden pohjalta, miten 7–12-vuotiaiden bändiryhmää ohjataan. Esimerkkiryhmäni koostuvat 7–12-vuotiaista oppilaista. Ryhmiin kuuluu noin kymmenen oppilasta. Kun puhun opinnäytetyössäni ryhmistä, tarkoitan 7–12-vuotiaiden bändiä. Tarkastelen, millaisia työkaluja opettajat käyttävät luodakseen hyvän ja toimivan ryhmän. Kokoan haastattelujen ja lähdekirjallisuuden pohjalta vinkkilistan. Vinkkilistassa esitän vinkkejä opettajalle ryhmäopetuksen tueksi.

Tarkennan opinnäytetyöni tavoitetta alla olevilla kysymyksillä. Nämä kysymykset nousevat esiin myös haastattelukysymysten teemoissa.

1. Miten opettaja voi tukea oppijälhtöistä oppimista 7–12-vuotiaiden bändin ohjaajana?
2. Miten opettaja voi rakentaa 7–12-vuotiaalle mielekkään bändin?
3. Miten opettaja voi synnyttää osallistumista ja innostumista tukevan oppimisympäristön 7–12-vuotiaiden bändille?
4. Minkälaisia työtapoja ja harjoituksia 7–12-vuotiaiden bändissä kannattaa käyttää?

2.1 Haastattelut

Toteutin opinnäytetyöni haastattelut puolistrukturoituina haastatteluina eli teemahaastatteluina. Esittelin haastateltaville neljä teemaa kunkin kerrallaan ja kysyin teemoista lisätietoa tarkentavilla kysymyksillä. Valitsin teemahaastattelun tutkimusmenetelmäksi, koska halusin haastateltavien kertovan omin sanoin ja omin jäsenyyksin esittämistäni teemoista. Suunnittelin, että haastattelut olisivat kestoltaan noin 30–45 minuuttia. Ensimmäinen haastattelu pysyi 35 minuutissa, mutta toinen haastattelu kesti reilun 60 minuuttia. Päädyin kahteen haastateltavaan, koska koin, että lähdekirjallisuuden ja kahden kokeneen opettajan näkemysten perusteellinen analysointi antaa käsityksen opettajien työtavoista ryhmäopetukseen liittyen ja analyysistä nousseiden tulosten perusteella saatoinkin rakentaa vinkkilistan.

Laadullinen tutkimus eli kvalitatiivinen tutkimus on vakiintunut ihmistieteissä. Laadullinen tutkimus on luova prosessi, ja se vaatii käyttäjältään ymmärrystä ja herkkyyttä omaan aineistoonsa. Tärkeää ei ole aineiston paljous, vaan sen syvälinen tarkastelu. Laadullisen tutkimuksen tavoite on lisätä inhimillistä ymmärrystä. Laadullisessa

tutkimuksessa tutkijan ääni kuuluu voimakkaasti läpi. Kaksi tutkijaa voivat saada samasta aiheesta eri tulokset. (Syrjäläinen, Eronen & Värri 2007, 7–8.) Tutkijan ääni kuuluu esimerkiksi siinä, millaista lähdekirjallisuutta hän valitsee, miten muotoilee haastattelukysymykset ja valitsee haastateltavansa. Tässä opinnäytetyössä tekijän ääni kuuluu erityisesti rakentamassani vinkkilistassa. Aineistoni koostuu kahdesta haastattelusta ja lähdekirjallisuudesta.

Haastatteluihin osallistui kaksi pääkaupunkiseudun suuren musiikkioppilaitoksen opettajaa. He ovat eri-ikäisiä ja oletettavasti eri sukupuolta. Molemmat ovat olleet töissä musiikkioppilaitoksessa pidemmän aikaa. Ensimmäisen haastateltavan ura opettajana on kestänyt 5–10 vuotta ja toisen haastateltavan yli kymmenen vuotta. Esitän opinnäytetyössäni haastateltavat haastateltavana 1 ja haastateltavana 2, jotta he pysyvät anonyminä. Haastattelutilanteessa esitin yhden teeman kerrallaan ja tarkensin teemoja tarkentavilla kysymyksillä (ks. liite 2). Jokainen pääluke (luvut 4, 5, 6, 7) käsittelee tutkimuskysymyksiäni ja samalla yhtä haastattelun teemaa. Nostan kyseisissä pääluvuissa esille lähdekirjallisuudesta ja haastatteluista nousevia asioita.

2.2 Aineiston keruu ja analyysi

Tutkimushenkilöt on valittu sillä perusteella, että tutkittavat halusivat osallistua tutkimukseen. Kysyin useilta tuntemiltani opettajilta, olisiko heillä halukkuutta osallistua opinnäytetyön haastatteluun. Valitsin haastateltavat vastausjärjestyksessä. Haastateltavani vastasivat siis ensimmäisinä tiedusteluuni. Haastatteluihin valikoitui kaksi suuren pääkaupunkiseudun musiikkioppilaitoksen opettajaa. Sen jälkeen valitsimme yhdessä päivät haastattelua varten. Teemat ja tarkentavat kysymykset olin pohtinut ja valinnut etukäteen opinnäytetyötä ohjaavan lehtorin kanssa. Teemoiksi valikoituivat opettajuus, toimiva ryhmä, osallistuminen ja motivaatio sekä opettajan työtavat. Näin teemat liittyivät tutkimuskysymyksiini. Jokaiseen teemaan olin laatinut tarkentavia kysymyksiä, joiden avulla pyrin pääsemään haastateltavan kanssa syvemmälle kyseiseen teemaan ja sen aihepiiriin.

Haastattelut järjestettiin Helsingissä keväällä 2020. Yksi haastatteluista toteutettiin lähihaastatteluna ja toinen haastatteluista toteutettiin etähaastatteluna Zoom-ohjelman avulla. Äänitin molemmat haastattelut. Aineiston analyysi alkoi haastattelujen litteroinnilla. Litteroin haastattelut tarkasti täytesanoineen ja toistoineen. Analysoin

litteroituja haastatteluja keskenään ja vertasin niistä nousevia ajatuksia lähdekirjallisuuteen ja tutkimukselle asettamiini kysymyksiin.

2.3 Tutkimusetiikka

Tutkimuseettinen neuvottelukunta eli TENK (2012, 2019) on yhteistyössä tiedeyhteisöjen kanssa luonut ohjeet hyvään tieteelliseen käytäntöön ja tutkimusetiikkaan. Tavoitteena on, että hyviä käytäntöjä vaalitaan ja ennaltaehkäistään epärehellistä tutkimusta. (TENK 2012, 4.) Noudatan seuraavia ohjeita mahdollisimman tarkasti tehdessäni tätä opinnäytetyötä.

Teen opinnäytetyön mahdollisimman tarkasti ja rehellisesti. Tiedonhankinta on mahdollisimman kestävää eettisesti. Otan huomioon muiden tutkijoiden työt ja saavutukset asiaan kuuluvalla tavalla. Säilytän aineiston asiaankuuluvalla tavalla ja otan tietosuojan huomioon asianmukaisesti. Opinnäytetyön aineistoa ei ole tallennettu pilvipalveluihin. Haastateltavat ovat saaneet ja hyväksyneet suostumus tutkimukseen -lomakkeen ennen haastatteluita (ks. liite 1). (TENK 2012, 6–7.)

Kunnioitan haastateltavien itsemääräämisoikeutta tehdessäni tätä opinnäytetyötä. Haastateltavat osallistuvat opinnäytetyöhön vapaaehtoisesti ja tästä dokumentoidaan suostumus tutkimukseen -lomake (ks. liite 1). Haastateltava saa keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman seuraamuksia. Kerroin myös mahdollisimman avoimesti ja kattavasti, mitä opinnäytetyössä tapahtuu ja kuinka käsittelen haastateltavien henkilötietoja. Henkilötietoja ei julkaista opinnäytetyössä ja haastateltavat osallistuvat tähän työhön anonyymisti. Haastattelut ja litteroinnit tuhoetaan, kun ne eivät ole enää tarpeellisia opinnäytetyön toteuttamisessa. (TENK 2019, 7–9, 11.)

3 Minä ryhmäopettajana

Pop & Jazz Konservatorion perusopetuksen opetussuunnitelman (2018) mukaan taiteen perusopetuksen tarkoitus on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen avulla. Myös oppilaan omien kiinnostuksen kohteiden mukaista opiskelua painotetaan. Jokainen oppilas kuuluu bändiryhmään ja oppilaalla pitää olla mahdollisuus vaikuttaa soitettavaan ohjelmistoon. Nämä lisäävät oppilaiden merkityksellistä osallisuutta. Tavoitteena on, että oppilaat tekisivät ja kuuntelisivat musiikkia myös oppilaitoksen ulkopuolella. (Emt., 2018)

Pop & Jazz Konservatorion perusopetuksen opetussuunnitelmassa (2018) esitetään tavoitteet, joiden puitteissa opettaja suunnittelee tunnit. Tavoitteissa kerrotaan seuraavat asiat: esittämisen ja ilmaisun tavoitteet, oppimaan oppiminen ja harjoittelu, kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen, säveltäminen ja improvisointi. Nämä tavoitteet kuuluvat perusopetuksen opetussuunnitelman (2018) perusopintoihin. Suunnittelen oman opetuksen lukukaudet siten, että otan perusopinnon tavoitteet huomioon jokaisella lukukaudella mahdollisimman hyvin.

Suunnittelen oman opetukseni tarkkaan. Olen huomannut, että hyvä tuntisuunnitelma tuo itselleni rauhaa ja turvaa opetukseen, koska opetuksessa ei silloin tule tilannetta, etten tietäisi, mitä seuraavaksi teen. 7–12-vuotiaiden bändiä ohjattaessa opetuksen tempon pitää olla tarpeeksi nopea, sillä oppilaiden keskittymisen aikajänne on lyhyt. Siksi tuntisuunnitelmani sisältävät useita vaihtoehtoja, ja voin tarvittaessa mennä tuntisuunnitelmassa eteenpäin, jos havaitsen ryhmän keskittymisessä haasteita. Kaikki tuntisuunnitelmien asiat eivät kuitenkaan aina toimi siten kuin suunnitelmaa tehdessäni olen kuvitellut. Erilaisia suunnitelmia pitää kokeilla ja miettiä, että ne sopivat niin opettajalle itselleen kuin kyseiselle ryhmälle.

Pre-amp bändituntieni kulku on usein melko samanlainen. Se luo rutiinia opetukseen. Olen huomannut, että kun oppilaat tietävät, mitä seuraavaksi tapahtuu, se vaikuttaa positiivisesti ryhmän turvallisuuden tunteeseen. Kerron myös tunnin alussa, mitä tulemme tekemään kunkin oppitunnin aikana.

Bändituntieni pituus on 60 minuuttia. Jaan sen useaan osaan, joista ensimmäinen on lämmittely. Osien kesto on noin 10-15 minuuttia, koska kokemukseni perusteella se on aika, jonka oppilaat jaksavat keskittyä hyvin. Tunti alkaa sillä, että oppilaat menevät omalle ennalta määrätylle paikalle ja riisuvat ulkovaatteet ja laskevat soittimensa tuolin

alle. Lämmittelyssä teemme usein kehollisia harjoitteita esimerkiksi rytmin toistamista taputtaen tai tömistäen. Lämmittelyyn kuuluu myös oman soittimen kasaaminen. Lämmittelemme soittimien kanssa samoja rytmejä, joita teimme keholla. Seuraava vaihe tunnin kulussa on soittaminen, koska nyt soittimet ovat jo esillä ja oppilailla on motivaatio päästä soittamaan. Soitamme ja harjoittelemme sen hetkistä kappaletta noin 10 minuuttia. Soittamisen jälkeen otan käsittelyyn uuden opittavan asian tai kertaamme edellisellä tunnilla käytyä uutta asiaa. Se voi olla esimerkiksi uusi rytminen asia tai uusi tyyli. Uuden asian esittelyyn käytän apuvälineitä kuten esitysgrafiikkaohjelmaa PowerPointia ja pelillistä Kahootia. PowerPointillä käymme teoriaosuuden läpi ja Kahootin avulla kertaamme asiaa.

Erilaisten lähestymistapojen avulla pyrin aktivoimaan uuden opittavan muistamista, ja pelillisyyden olen havainnut motivoivan oppilaita positiivisesti. Teoriaosuuden jälkeen teen musiikkiliikuntaharjoitteen, jossa oppilaat pääsevät liikkumaan ja purkamaan energiaansa. Lopputunnin käytämme uuden asian soittamiseen, tai kertaamme vielä alkutunnista soitettua bändikappaletta. Tunnin lopuksi otan itsearviointin peukkuäänestyksellä siitä, miten oppilaiden mielestä tunti meni. Kysyn itsearvioinnissa muutaman kysymyksen, jotka voivat olla esimerkiksi oliko tunnilla kivaa, oppivatko oppilaat uusia asioita ja miten ryhmä käyttäytyi omasta mielestä.

Tässä vielä taulukkona tavallisesti käyttämäni tuntisuunnitelman runko.

0–10	Lämmittely, esim. oman lempiruuan taputus, sama soittimilla
10–25	bändikappaleen soittaminen
25–40	Uusi asia: PowerPoint + Kahoot
40–45	Musaliikka, kuunnellaan kappaletta ja liikutaan luokassa
45–55	Uuden asian soittamista ja bändikappaleen soittamista

55–60	Soittimet kasaan ja peukkuäänestys tunnista
-------	---

Pyrin suunnittelemaan opetukseeni pitkiä kaaria, jotka kestävät koko lukukauden läpi. Tällä tavalla saan itselleni varmuutta, että pystyn opetuksessani ottamaan laajasti huomioon erilaisia musiikillisia asioita ja noudattamaan opetussuunnitelmaa. Kun pitkä kaari on suunniteltu selkeäksi, se helpottaa kokemukseni mukaan yksittäisten tuntien suunnittelua. Liitteestä kolme (ks. liite 3) näkee yhden lukukauden mittaisen suunnitelmani.

4 Opettaja 7–12-vuotiaiden bändin ohjaajana

Tässä luvussa käsittelen asioita, joiden avulla pyrin vastaamaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen:

Miten opettaja voi tukea oppijälähtöistä oppimista 7–12-vuotiaiden bändin ohjaajana?

Opettajuus on monelle kutsumusammatti. Tällä tarkoitetaan yleensä sitä, että opettaja haluaa ja sitoutuu työssään kehittämään omaa ammattikenttäänsä. Olen itsekin hakeutunut opetuslalle kiinnostuksen ja halun kautta. Haluan mahdollistaa jokaiselle oppilaalle tasavertaista opetusta oppilaan oman mielenkiinnon kautta. Taiteen perusopetus on oppilaille vapaaehtoista. Opettajien kuuluu vahvistaa taiteen perusopetuksen kiinnostavuutta, vetovoimaisuutta ja ajankohtaisuutta. (Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuus 2012.) Näitä asioita vahvistaessa taiteen perusopetus pysyy elinvoimaisena ja innokkaita oppilaita riittää tulevaisuudessakin.

Ryhmiä opettaminen on taito, jonka voi oppia harjoittelemalla. Se ei ole kenelläkään luontainen taito, vaan ammattitaito syntyy tekemällä ja opiskelemalla. (Selin, Maunu, Kannussaari, Heinonen 2015, 11.) Tämän opinnäytetyön molemmat haastateltavat opettajat aloittivat opettamisen ja ryhmäopettamisen oman kiinnostuksen kautta. Myös sattumalla oli osuutensa uravalinnassa. Molemmille opettajille sattui tarjoutumaan tilanne päästä opettamaan ryhmiä. Kun molemmilla oli jo hieman kokemusta ryhmäopettamisesta, niin alkoi tilaisuuksia tulla lisää.

Sosiokonstruktivistisessa oppimiskäsityksessä oppija nähdään aktiivisena tiedonkerääjänä. Sosiaalisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu sosiokonstruktivistisessä pedagogiikassa. Palautetta ja sosiaalista tukea saadaan muilta ryhmäläisiltä tai sitä voidaan antaa toisille. (Tynjälä 2004, 65.) Instrumentin opiskelu ja treenaaminen ovat usein yksinäistä puuhaa (Tikka 2007, 133). Itsekin olen viettänyt lukemattoman monia tunteja yksin harjoitellessa. Harjoitteluun olen saanut motivaatiota yhteisten projektien ja keikkojen avulla. Myös Tikan (2007) mukaan ystävien eli vertaisryhmien tuki on soittoharrastuksen jatkuvuuden ja mielenkiinnon kannalta yksi vaikuttavimmista tekijöistä. Oppilaan on tärkeä kuulua soittajien yhteisöön, vaikka soittaminen on henkilökohtainen toiminta. Yhteisöllisyyden korostaminen on tärkeä

motivaation lähde soittoharrastuksessa. (Tikka 2007, 133.) Ryhmätunneilla yhteisöllisyys on läsnä automaattisesti ja oppimista jaetaan luontevasti.

Kun oppilas oppii enemmän asioista ja alkaa hallita omaa oppimistaan, opettajan rooli pienenee. Opettajan ei tarvitse enää auttaa, tukea ja ohjata oppilaita niin aktiivisesti kuin alussa. Opettajan on tarkoitus tehdä itsensä hyödyttömäksi. (Tynjälä 2004, 142.) Samaa toteaa haastateltava 1.

”Onnistumisen hetkiä on myös silloin kun tajuaa, että oppilas on itse oivaltanut jonkun musiikillisen asian. (...) Tavallaan tajuaa, että mua ei tarvittukaan enää tässä asiassa.” (Haastateltava 1)

Juuri tällainen rooli opettajalla on sosiokonstruktivistisessa pedagogiikassa.

4.1 Sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys bändin ohjauksessa

Oppimista tapahtuu informaaleissa eli epämuodollisissa ympäristöissä sekä formaaleissa eli muodollisissa konteksteissa. Formaaleja konteksteita ovat muun muassa oppilaitokset. Oppimiseen liittyviä käsityksiä tutkimalla ymmärretään paremmin, mitkä tekijät vaikuttavat oppimiseen ja sitouttavat oppijan oppimiseen. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 55.) Tässä työssä keskityn formaaleihin eli muodollisiin ympäristöihin. Formaaleja oppimisympäristöjä, joissa musiikkia opitaan, ovat esimerkiksi koulut ja musiikkioppilaitokset. Oppilailla on usein kokemuksia musiikista ennen kuin siirtyvät opiskelemaan formaalin oppimisympäristöön. Näitä kokemuksia on voinut tulla esimerkiksi kotoa tai internetistä. Bändiopiskelun aloittavalla nuorella 7–12-vuotiaalla oppilaalla on luultavasti tietoa ja taitoa ennestään. Sosiokonstruktivistisessa oppimiskäsityksessä tärkeimpänä asiana on, että uusi opittu tieto rakennetaan ennestään opitun tiedon päälle sosiaalisissa tilanteissa (Kauppila 2007, 35).

Oppimiskäsitys määrittelee sen, millaisena oppija nähdään opetustilanteessa. Oppimiskäsityksiä on erilaisia, ja ne eroavat toisistaan siinä, millaisena oppija nähdään. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 55.) Tässä opinnäytetyössä keskityn sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen ja käsittelen haastattelujen avulla saamaani tietoa sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen valossa. Kauppilan (2007) mukaan ”sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys on tietoteoreettinen käsitys tiedosta ja oppimisesta, ja siinä korostetaan vuorovaikutusta ja sosiaalisia suhteita oppimisessa” (Kauppila 2007, 48). Ryhmäopetuksessa ja bändissä soittamisessa korostuu mitä

suurimmalta määrin vuorovaikutuksen ja vertaistuen eli sosiaalisten suhteiden merkitys. Myös yhteisölliset prosessit muun muassa sävellykset ja muut yhdessä luodut asiat eli artefaktit ovat tässä suuntauksessa korostettuina. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 56.)

Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet (Opetushallitus, 2017) näkee oppijan aktiivisena toimijana. Opetus toteutetaan niin, että opetuksessa huomioidaan yksilöllinen sekä yhteisöllinen tietojen ja taitojen rakentaminen. (Emt., 11.) Tämä tarkoittaa sitä, että opetus tulisi toteuttaa sosiokonstruktivistista oppimiskäsitystä noudattaen.

Molemmat haastateltavat opettajat toteuttavat pääosin sosiokonstruktivistista oppimiskäsitystä opetuksessaan. Haastateltava 1 kertoo esimerkin soitinvalmennuksessa olevien oppilaiden tunnilta.

”Sit myöski vertaistuki. Oppiminen toisilta. Ihan sairaan siisti nähä. Soitinvalmennuksessa on ihan eri koska niil vaihtuu soittiment mut esimerkiksi siin saattaa istuu oppilas x jolla on foni ja sit sen vieressä istuu oppilas jolla oli viimeks foni. Saattaa olla et se kertoo sille 7-vuotiaalle kaverille et se g otetaan näin.” (Haastateltava 1)

Haastateltava 1 mukaan vertaistuesta ja vuorovaikutuksesta tulee oppilaille tunne, että he eivät ole tilanteessa yksin. Tämä on linjassa sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen kanssa. Samaa tukee haastateltava 2.

”Vuorovaikutus. Mun kokemuksen mukaan lisääntyy ku se liittyy enemmän siihen konkreettiseen tekemiseen. Jos pystytään vähän ampumpaan alas semmosia rakenteita, että on luennoiva pedagogi ja muut on siellä shut up and play.” (Haastateltava 2)

Oppimiskäsityksiä tulee verrata yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Se auttaa huomaamaan, mitä voidaan odottaa opettavilta tahoilta kuten kouluilta ja musiikkioppilaitoksilta. Haastateltava 2 sanoo opetuksen tavoitteiden muuttuneen sekavammaksi, koska tutkinnot ovat vähentyneet ja kriteerit höllentyneet. Oppimiskäsityksien avulla luomme opetussuunnitelmia ja luomme oppimisympäristöjä. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 55.) Tynjälän (2004) mukaan oppiminen ja tiedonmuodostus ovat sosiaalisia ilmiöitä. Niitä ei voi tarkastella ottamatta huomioon sosiaalista, kulttuurillista ja historiallista vaikutusta. (Tynjälä 2004, 44,148.)

Sosiokonstruktivistisessa oppimiskäsityksessä merkityksen saa myös ryhmä ja yhteisö: yhteisöllinen osallistuminen ja tiedon luominen. Tiedon luomisen näkökulman tarkoituksena on kiinnittää huomiota ryhmän toiminnan tarkasteluun ja niihin tapahtumiin, joissa tehdään yhteisiä aktiviteetteja tai artefakteja. Tiedon luomisen näkökulmassa korostuu aikaansaannosten merkitys. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 55–56.) Pysin työssäni kiinnittämään huomiota yhteisöllisen osallistumisen näkökulmaan ja tiedon luomiseen ja kuinka paljon ne vaikuttavat toimivan ryhmän luomiseen ja oppijan aktiivisuuteen.

4.2 Oppijälähtöisyys

Lapsen musiikillinen elämä alkaa jo hyvin nuorena. Lapsen on todettu kuulevan ja tuntevan erilaisia ääniä kohdun sisälle jo ennen syntymää. Musiikki vaikuttaa positiivisesti lapsen kehitykseen, alkaen jo ennen syntymää. (Krokfors 2017, 14.) Siksi lapselle on tärkeää laulaa ensimmäisistä raskausviikoista alkaen. Lapsi aloittaa kommunikoinnin vanhempien ja hoitajien kanssa äänтелеillä. Tätä voidaan kutsua esimusiikilliseksi vuorovaikutukseksi. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 60–61.) Ensimmäinen kosketus musiikkiin ei siis tapahdu soittotunnilla, vaan oppilaalla on aiempaa kokemusta musiikillisesta vuorovaikutuksesta. Yhteisöllinen näkökulma painottaa sosiaalisen toiminnan merkitystä. Opettajan ja oppilaan kohtaamisessa yhdistyvät kaikki musiikilliset verkostot, joissa he ovat olleet osallisena. Nuorella oppilaalla opettajan musiikilliset verkostot korostuvat, koska oppilaalla ei ole välttämättä vielä omia verkostoja. Myöhemmällä iällä oppilas voi vaikuttaa omiin verkostoihinsa. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 61.) Yksi keino luoda oppijälähtöistä opetusta on ottaa nämä verkostot huomioon. Oppijälähtöisyys tarkoittaa tässä työssä sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaista käsitystä oppijasta. Oppija nähdään aktiivisena tiedon rakentajana, joka rakentaa uutta tietoa aikaisemman opitun tiedon päälle (Emt., 58).

Oppimisen tärkein henkilö on oppilas itse. Opettajan olisi hyvä ottaa se huomioon kaikessa toiminnassaan. Toimintaan kuuluu muun muassa suunnittelu ja tavoitteenasettelu. Oppilaan aito kohtaaminen onnistuu parhaiten, kun opettaja on aidosti kiinnostunut oppilaasta ja on läsnä opetustilanteessa. (Huhtinen-Hildén 2012, 159.) Haastateltava 1 toteaa pyrkivänsä aitoon kohtamiseen oppilaan kanssa. ”Mä oon aika sellai aina sanon et oon empatiapelle. (...) Mua kauheesti kiinnostaa ihan hullun et miten se oppilas voi.” (Haastateltava 1)

López-Íñiguez (2017) mukaan opetuksen kuuluisi olla oppijakeskeistä. Tämä tavoite nousee myös taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmasta (Opetushallitus 2017, 11). Oppijakeskeisyyden lähtökohtana on mahdollistaa tasa-arvoinen oppiminen kaikille. Sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen kautta tuetaan oppijaa luovuuteen, osallistumiseen sekä itsenäiseen työskentelyyn. Haastateltava 1 pyrkii opetuksessaan oppijakeskeisyyteen. ”Mä koen et se lähtee tai on aika lapsilähtöstä se tekeminen.” (Haastateltava 1)

Opetuksen tavoitteet laajentuvat oppijälähtöisen opetuksen myötä. Ei riitä, että musiikkia opitaan pelkästään tavoitteellisuuden avulla, vaan oppilaille olisi hyvä kehittyä omaa taiteellista ja luovaa ajattelua. Oppijälähtöisessä opetuksessa opetuksen tavoitteena on myös tukea oppilaan musiikillisten intressien löytymistä sekä ja yhteisöllisten kokemusten ja tunteiden syntymistä. Nämä tavoitteet pätevät jokaiselle oppilaalle taitotasosta riippumatta, mutta tavoitteiden saavuttaminen on pitkälti opettajan vastuulla. (Huhtinen-Hildén 2012, 160.)

4.3 Opettajan vastuu 7–12-vuotiaiden oppimisympäristöstä

Opettajalla on ryhmäopetuksessa monenlaisia rooleja. Opettajan vastuulla on luoda turvallinen, sosiaalinen, kattava ja toiminnan mahdollistava oppimisympäristö. Oppimiskäsityksien avulla rakennamme opetussuunnitelmia ja luomme oppimisympäristöjä. Monipuolinen oppimisympäristö auttaa eritasoisia oppilaita oppimaan ja tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia osallistua opetukseen. (López-Íñiguez 2017, 4; Partti, Westerlund, Björk 2013, 66–67.) Onnistunut ja turvallinen oppimisympäristö luodaan ryhmäyttämällä ryhmä. Haastateltava 1: ”Oppilas kokee kuuluvansa siihen ryhmään. Eli et se tuntee ne ihmiset ja sil on turvallinen olo tulla sinne.” Myös toinen haastateltava kertoo samasta aiheesta.

”Se on se tiimi. Jos me mietitään tätä alaa ni täähän on tiimityötä jos mikä. Kysymys ei oo musta kapuna tai maikkana eikä jostain lead-soittajasta tai siitä et kaikki on tärkeitä. Sitä kutsutaan kai nimeltä ryhmäyttäminen.” (Haastateltava 2)

Jatkuvassa ryhmäyttämisessä ei keskitytä tavoitteisiin tai arviointiin vaan siihen, mikä yhdistää ryhmää. Jatkuva ryhmäytyminen lisää oppilaiden turvallisuuden tunnetta, sekä parantaa ilmapiiriä ja ryhmän toimintakykyä. Nuorien 7–12-vuotiaiden oppilaiden kanssa on tärkeää keskittyä ryhmäytymiseen, sillä näin oppilaat saavat hyviä kokemuksia

ryhmässä toimimisesta ja samalla oppilaan oma identiteetti vahvistuu. (Selin, ym. 2015, 12)

Haastateltava 1 aloittaa uuden ryhmän kanssa oppimisympäristön luomisella. ”Luokkaan tullaan näin, sun paikka on tossa, soitin laitetaan tonne. Niil on selkeet tavat jotka opetellaan.” (Haastateltava 1) Oppimisympäristön pitää tukea oppilaan kasvua. Keskeisimmät kasvun osa-alueet ovat ajattelun taito, argumentoinnin ja perustelun taito sekä taito hakea, arvioida ja käsitellä tietoa. (Kumpulainen, Krokfors, Lipponen, Tissari, Hilppö, Rajala 2010, 16.) Oppimisympäristössä tehdään paremmin töitä mitä viihtyisämpi ja motivoivampi se on. Paremmalla työllä tarkoitetaan esimerkiksi nopeampaa oppimista tai poissaolojen vähentymistä. (Selin, ym. 2015, 76.) Viihtyisä ja toimiva oppimisympäristö on mahdollista luoda, kun oppilaat tietävät missä on oma paikka ja ylimääräiset häiriötekijät on poistettu luokasta.

Opettajan vastuu on kasvanut oppimiskäsitysten muutoksen myötä 1990-luvulta lähtien. Pelkkien asioiden osaaminen ja tuntisuunnitelmien tekeminen eivät enää riitä. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 66–67.) Opettajan on kuitenkin osattava musiikkiin liittyvät tiedot ja taidot, jotta niitä voi opettaa (Huhtinen-Hildén 2012, 164). Opettajalla on vastuu luoda sosiaalinen ja luovan toiminnan mahdollistava oppimisympäristö. Tällaisen oppimisympäristön avulla pystytään kannattelemaan eritasoisia oppilaita ja voidaan tarjota erilaisia mahdollisuuksia osallistua opetukseen. Haastateltava 1 sanoo, että haasteiden ratkaisuun pitää käyttää luovaa ajattelua ja ratkaisuiden pitää olla oppilaslähtöisiä. ”Ne on mun mielest kaikki ratkastu hyvin eritavalla. Se on ollu mun mielest tosi oppilaskeskeistä.” (Haastateltava 1) Musiikinopettajalla on myös mahdollisuus yhdistää epämuodollisia oppimisympäristöjä formaaleihin oppimisympäristöihin. Tästä esimerkki on verkosta opittujen taitojen tuomista opetustilanteisiin. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 66–67.)

4.4 Opettajan ja oppilaan välisen vuorovaikutuksen merkitys

Opettajan työssä on tärkeää muodostaa turvallinen ja tiivis opettaja-oppilas-suhde. Silloin on mahdollista tutustua oppilaan kykyihin ja mahdollisuuksiin. Opetusmetodien kehittyessä ja harjaantuessa opettaja pystyy keskittymään vapaammin oppilaan persoonallisuuteen ja sitouttamiseen. (Tikka 2017, 209, 262; Tuovila 2003, 60.) Musiikin opiskelu ja oppiminen on koko elämän mittainen prosessi. Tämän takia musiikkikasvattajien pitää pohtia, miten vanhoja käytäntöjä voisi parantaa ja millaisia

uusia oppimisympäristöjä olisi mahdollista luoda. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 67.) Toomin (2008) mukaan pedagoginen ajattelu on päätöksentekoa, koska työskennellessään opettaja joutuu tekemään jatkuvasti päätöksiä. (Emt., 167.) Opettajan rooliin kuuluu laadukkaan arvioinnin antaminen. Tuovilan (2003) mukaan opettaja voi vaikuttaa oppilaan myönteiseen minäkokemukseen ja oppimishalukkuuteen kannustamalla ja antamalla myönteistä palautetta. (Emt., 50) Käsittelen arviointia luvussa 7.1.

Musiikin opiskelussa ihmissuhteet kehittyvät erittäin tiiviiksi ja intensiivisiksi. Opettaja on aidosti läsnä ja kiinnostunut oppilaan tunteista ja tekemisestä. Tiiviiseen yhteistyöhön päästään, kun opettaja yrittää parastaan ja oppilas saa käyttää opettajan tietoa ja taitoa haluamallaan tavalla. (Sinkkonen 2009, 294.)

Tiedon luomisen perusajatuksena on se, että oppilaan oma-aloitteisuus palvelee yhteisöllistä pyrkimystä luoda jotain uutta. Sosiaalinen ympäristö edesauttaa oppilaan kognitiivista ja aloitteellista kasvua. Tätä vuorovaikutusta ei tapahdu ilman oppimisen oikea-aikaista tukea ja hyvää sosiaalista ympäristöä. (Paavola, Hakkarainen 2005, 13.) Opettajan vastuulle kuuluu tällaisen oppimisympäristön luominen (Partti, Westerlund, Björk 2013, 66–67). Luomalla positiivisen ja aitoon välittämiseen perustavan vuorovaikutuksen, opettaja voi lisätä oppilaiden motivaatiota ja sitoutumista opiskelua kohtaan (Leskisenoja 2017, 190).

Opettajalla on paljon mahdollisuuksia vaikuttaa oppilaisiin. Sosiaaliset tilanteet ja vuorovaikutus ovat olennainen osa opettajan työssä. Oppilaat heijastavat omia käsityksiään opettajan ajatuksiin ja näkemyksiin. (Kauppila 2007, 139.) Vuorovaikutus riippuu osanottajista, tehtävästä ja opettajasta. Ryhmän vuorovaikutuksen muodostumisessa opettajalla on merkittävä rooli. Opettaja johtaa tietoisesti oppimisprosessia ja ohjaa ryhmää tavoitteiden suuntaan. Opettajan vastuulle kuuluu myös ryhmädynamiikan ymmärtäminen ja ryhmän ohjaaminen. Niiden ymmärtäminen auttaa oppimistulosten parantamisessa. Yhteisiin tavoitteisiin pääseminen voi olla erittäin palkitsevaa. (Kauppila 2005, 90–91.) Musiikin ryhmäopiskelussa ryhmän tavoitteena voi olla esimerkiksi kappaleen soittaminen ja sen esittäminen.

5 Opettaja mielekkään bändin rakentajana

Tässä luvussa käsittelen asioita, joiden avulla pyrin vastaamaan toiseen tutkimuskysymykseen:

Miten opettaja voi rakentaa 7–12-vuotiaalle mielekkään bändin?

Musiikin ryhmäopetusta tapahtuu lähes kaikissa musiikkioppilaitoksissa ja kouluissa. Ryhmäopetusta on mahdollista järjestää erikokoisissa ja erilaisen taitotason omaavissa ryhmissä. Ryhmäopetus ei myöskään ole sidottu tiettyyn musiikilliseen genreen. Musiikin ryhmäopetus on siis toimiva työkalu opettaa musiikkia monelle oppilaalle samaan aikaan riippumatta oppilaiden iästä, musiikillisesta suuntautumisesta tai instrumenteista. Ryhmäopetuksessa oppilaat saavat vertaistukea ja oppivat toisiltaan uusia asioita. Vertaistuki ja muiden ryhmäläisten kannustus lisäävät huomattavasti oppilaan intoa ja voimavaroja. (Kauppila 2007, 143.)

Nuoremmat 7–12-vuotiaat oppilaat pyrkivät muodostamaan ryhmiä lähes kaikkialla, koska kasvamiseen kuuluu oman sosiaalisen paikan etsimistä ja vahvistamista. Ryhmien muodostus on siis tuttua oppilaille kaikilla elämän osa-alueilla. Ryhmässä toimiminen on taito, joka ei ole oppilailla synnynnäisenä. Sitä täytyy harjoitella. Parhaimpiin tuloksiin päästään opettajan avulla. Kun ryhmän toimii yhdessä, se tuo paljon positiivisia vaikutteita kaikille. Ryhmän jäsenet auttavat ja innostavat toisia oppimaan. Työrauhankin on huomattu parantuvan, kun ryhmä toimii yhdessä. (Selin, ym. 2015, 8.)

Ymmärtääksemme toimivan ryhmän muodostumisen, täytyy aluksi ymmärtää miten ryhmät muodostuvat. Ryhmä muodostuu silloin, kun se tapaa ensimmäisen kerran (Selin, ym. 2015, 27). Ensimmäisestä tapaamiskerrasta lähtien ryhmän jäsenet tutustuvat toisiinsa, oppivat yhteisiä sääntöjä ja etsivät oman paikkansa ryhmässä. 7–12-vuotiaiden oppilaiden kanssa opettajalla on suuri rooli ryhmän muodostumisvaiheessa. Nuoret oppilaat eivät osaa vielä itse luoda ryhmän sääntöjä ja tarvitsevat opettajan tukea esimerkiksi yhteisten tavoitteiden miettimisessä. Ryhmän tärkeimmät tehtävät ovat ryhmäläisten välinen vuorovaikutus ja yhteiset tehtävät. Musiikin opiskelu on suurilta osin ryhmäopiskelua, koska soittaminen tapahtuu usein erilaisissa kokoonpanoissa, pois lukien yksilöharjoittelu. Soile Tikka (2017) tutkii

väitöskirjassaan vuorovaikutuksen merkitystä ja oppilaan oppimismotivaatiota. Ryhmän merkitys oppimismotivaation lisäämiseksi nousee väitöskirjassa esille monta kertaa.

Ryhmät rakentumisessa ja kehittämisessä on erilaisia vaiheita. Ryhmän muodostumisen jälkeen on usein niin sanottu kuohuntavaihe. Kuohuntavaiheessa ryhmän jäsenet kokeilevat rajoja ja konflikteja tapahtuu herkästi. Hyvin toimivan ryhmän kohdatessa konflikteja ja ristiriitoja se saattaa ajautua takaisin kuohuntavaiheeseen. Opettajan kuuluu auttaa ryhmän jäseniä pääsemään kuohuntavaiheen yli. Myös yhteiset säännöt auttavat ryhmän kehittämisessä. (Selin, ym. 2015, 24,31; Tuckman 1965, 384–399.)

Olen ryhmiä ohjatesani huomannut ryhmien kehityksessä tärkeiksi asioiksi toimivat rutiinit ja sen, että oppilaat tietävät mitä toiminnassa tapahtuu. Silloin ryhmän avoimuus ja yhteistyö lisääntyvät huomattavasti. Oppilaat tuntevat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja turvallisuutta. Seuraava ryhmän kehitysvaihe on yhteistyövaihe. Silloin ryhmä käyttää energiaa tehtävien ja ongelmien ratkomiseen. Ryhmässä on myös turvallinen ja toisia kunnioittava ilmapiiri. Oppilaita tuetaan ja he myös auttavat toisiaan pääsemään yhteisiin tavoitteisiin. Edellytyksenä yhteistyövaiheen syntymiselle on hyvä ryhmän ohjaus. (Selin, ym. 2015, 34; Tuckman 1965, 384–399.)

Viimeinen vaihe ryhmien kehittämisessä on ryhmän lopettamisvaihe. Silloin ryhmän toiminta loppuu ja ryhmä on saanut tehtävänsä suoritettua. Musiikkioppilaitoksissa ryhmän loppuminen tarkoittaa usein myös lukukauden loppumista. Hyvän ja toimivan ryhmän loppuessa oppilaille saattaa esiintyä haikeutta ja surua. (Selin, ym. 2015, 35; Tuckman 1965, 384–399.) Omassa opetuksessani olen kohdannut tilanteita, että kaikki ryhmän jäsenet ovat olleet surullisia, kun yksi oppilas on joutunut vaihtamaan ryhmää esimerkiksi aikataulullisen ongelman takia. Tämä on ollut selkeä merkki itselleni, että ryhmä on hyvin toimiva.

Jokainen ryhmä ja bändi käyvät samat kehitysvaiheet läpi omassa tahdissa. Opettajan on hyvä huomioida tämä ryhmää ohjatesa ja tarjota tukeaan ryhmälle jokaisessa kehitysvaiheessa. Ryhmien kehittyminen saattaa kulkea myös takaperin, jos se kohtaa paljon kriisejä. Siksi ryhmiä ei voi verrata toisiin ryhmiin. Mitä paremmin opettaja ymmärtää ryhmän kehitystä, sitä helpompaa ja mukavampaa työskentely on opettajalle ja ryhmän jäsenille. (Selin, ym. 2015, 24.) Olen omassa opetuksessani huomannut, että uuden ryhmän kanssa aloittaessa työskentely on usein rankempaa, kun ei tunne ryhmää ja ryhmän jäseniä. Se voi osittain johtua myös siitä, että ryhmä ajautuu herkästi

kuohuntavaiheeseen opettajan vaihtuessa (Selin, ym. 2015, 31). Ajan myötä, kun ryhmän kehitys ja sen vaiheet tulevat tutuksi, opetus ei tunnu enää yhtään niin kuormittavalta ja turhauttavalta.

Ryhmän ohjaamisen haasteet voivat näkyä yksittäisten oppilaiden käyttäytymisessä. Yleensä kyse on kuitenkin ryhmän kehityksestä, eikä yksittäisiä oppilaista. Tällaisissa tilanteissa on siis tärkeää keskittyä opettajana ryhmän toimintaan ja sen kehittämiseen. (Selin, ym. 2015, 26.) Ryhmän kehittymisen kannalta on tärkeää kokea kuuluvansa ryhmään. Sosiaalisesti hyväksytyksi tuleminen ja mukaan ottaminen ryhmässä ovat yhteenkuuluvuuden tunteen tärkeimmät asiat. Yhteenkuuluvuuden tunne saadaan, kun kuulutaan johonkin ryhmään (Tikka 2017, 54). 7–12-vuotiaiden bändissä ryhmään kuulumisen tarkoittaa yhdessä soittamista ja opiskelemista. Oppilaat kohtaavat yhdessä hankalatkin kappaleet ja musiikinteoriat ja selviävät näistä vertaistuen ja opettajan avulla.

5.1 Miten muodostaa toimiva ryhmä

Hyvän järjestyksen luomisen tärkein asia on opettajan myönteinen suhde oppilaisiin. Opettajan ollessa aidosti kiinnostunut oppilaista ja kohdellessa heitä oikeudenmukaisesti ja kunnioittavasti, oppilaat heijastavat opettajan käytöstä. Ryhmälle pitää luoda selkeät säännöt, mikä on hyväksyttävää käytöstä ja mikä ei. Ryhmässä esiintyvät häiriöt opettaja korjaa omilla toimintamalleilla ja periaatteilla. (Saloviita 2014, 13.) Haastateltava 1 kommentoi, että opettajan pitää olla aktiivinen ja aidosti kiinnostunut oppilaista. ”Jos opettaja ei oo kiinnostunu siitä lapsesta ni sit siit ei tuu mitään mun mielestä siitä tilanteen ratkaisemisesta.” (Haastateltava 1)

Hyvän opetuksen on huomattu vähentävän käyttäytymisongelmia. Monet työrauhahäiriöt saattavat johtuvat myös puutteellisesta opetuksesta. Opetuksessa pitää sovittaa vaatimustaso sopivaksi oppilaiden taitotasoon ja opetuksen etenemisen nopeuden pitää olla oikea. Jos oppilailla ei ole tarpeeksi sopivaa tekemistä, on turhautumisen ja käyttäytymishäiriöiden riski korkealla. Opettajan pitää huomioida kaikki opetukseen osallistuvat oppilaat eikä vain aktiivisimmat. Suurin osa häiriöistä pystytään ehkäisemään ennen kuin ne tapahtuvat. (Saloviita 2014, 45,47.) Haastateltava 1 muistuttaa siitä, että oppilaan käytösongelmat voivat johtua hyvin monesta eri asiasta. Esimerkeiksi koulussa voidaan kiusata tai kotona on ollut juuri avioero. Nämä asiat voivat heijastua käytösongelmina bänditunneilla. Tärkeää on löytää turvallinen ja toimiva ryhmä

oppilaille. ”Se saattaa löytää jonkun uuden bändin missä se onki sopivampi ja et se loistaa siellä.” (Haastateltava 1)

Ryhmän yhteiset säännöt nousivat esille molemmissa haastatteluissa. Hyvän järjestyksen ja työrauhan omaavissa ryhmissä on käytetty alussa paljon aikaa yhteisten sääntöjen opetteluun. (Saloviita 2014, 72.) Haastateltavat painottivat, että säännöstöä ja sääntömaailmaa pitää opetella ja tehdä mahdollisimman selkeäksi, jotta ryhmässä toimimisesta tulisi helpompaa. Haastateltava 1 sanoo: ”Toki sellanen, että opetellaan sääntöjä ja pystytään käyttäytymään sen mukaan ni tekee ryhmän toimivuudesta helpompaa.” Samaa painottaa haastateltava 2.

”Orkesteria mulla ohjaa tietty säännöstö, tietyt orkesterietikettiin liittyvät jutut. (...) Mitä varhasemmassa vaiheessa mä pystyn esittää nää asiat ja sit ole johdonmukanen niiden vaatimusten kanssa, ni se säästää mua pedagogina. (...) Nyt kun puhutaan isommista ryhmistä ni täytyy olla jotain sääntöjä.” (Haastateltava 2)

Ryhmän toimivuutta lisäävät selkeät tavoitteet. Opettajan tehtävänä on auttaa oppilaita luomaan yhteinen realistinen tavoite. Tavoite toimii motivaationa ja luo vahvan perustan oppimiselle. (Kauppila 2007, 127.) Tavoitteiden kuuluu olla niin selkeitä ja konkreettisia, että ryhmä pystyy saavuttamaan ne. Hyvä tavoite on tarkkaan määriteltä. (Tikka 2017, 89.) Jotta tavoitteiden saavuttaminen onnistuisi mahdollisimman hyvin, on ne hyvä jakaa pienemmiksi palasiksi. Näin motivaatio säilyy paremmin ja samalla se innostaa oppilaita ja ryhmää. (Kauppila 2007, 137.) Haastateltava 2 kuvailee toimivaa ryhmää seuraavassa lainauksessa.

”Toimiva ryhmä on sellanen, joka tietää mitä se haluaa. Miks ollaan siellä. Ne on valmiit tekee sen työn. Toimiva ryhmä tarvitsee aina hyvän leadershipiä. Aina pitää olla tiedossa et miks tehään jotain.” (Haastateltava 2)

Toimiva ryhmä tarvitsee opettaja, joka tietää mitä ryhmä tarvitsee ja mihin ryhmä pyrkii. Haastateltava 1 mukaan opettajan on annettava ryhmälle mahdollisuus toimia mahdollisimman hyvin. Tämä onnistuu, kun opettaja auttaa ryhmää parhaansa mukaan pääsemään tavoitteisiin. Musiikin ryhmäopetuksessa yhteiset tavoitteet ovat usein konsertit ja konserttiviikot. Molemmat haastateltavat painottivat konserttien merkitystä. Myös Tikan väitöskirjassa (2017) nousee konserttien tavoitteellisuus monta kertaa esille. Konsertit muodostavat selkeän tavoitteen oppilaille. Konserteista saa onnistumisen

kokemuksia ja ne lisäävät innostusta. Myös ryhmällä on halu ja motivaatio onnistua konserteissa.

Korona ja tämänhetkinen maailmantilanne huoletti molempia haastateltavia. Nyt ei ole mahdollista järjestää konsertteja, koska rajoitukset eivät salli yleisötilaisuuksia. Se tuntui vievän musiikin ryhmäopiskelun tavoitteet pois. Oppijan kannalta on erittäin tärkeää, että yhdessä harjoiteltu esitys saadaan esittää. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 66.)

”Yllättävästi nyt kun ei oo mitään konsertteja ni ei kukaan jaksa soittaa mitään musapajabluesia enemmän ku yhen kerran per kerta. Mut jos ois konsertti ni ne jaksais soittaa vaikka viistoista kertaa putkeen.” (Haastateltava 1)

”Tavoitteellista toimintaa ollu ainaki ennen ku oli konsertteja. Motivaatio on sellanen jännä juttu että nyt korona-aikana ku ei oo keikkoja ja ei oo mitään. Ni sit helposti alkaa tarkastelee sitä omaa motivaatiota et miks mä nyt sit treenaan ku ei oo mitään syytä. Ku ei oo mitään.” (Haastateltava 2)

Hyvä ja toimiva ryhmä tukee jokaista oppilasta. Ryhmä motivoi ja innostaa ryhmäläisiä työskentelemään ja oppimaan. Myös huonojen päivien ja hankalien tehtävien yli pääsee helpommin hyvän ryhmän avulla. On tärkeää opetella ryhmässä toimimisen taito jo nuorena. (Selin, ym. 2015, 40.)

5.2 7–12-vuotiaiden oppilaiden kehitys

Jotta osaamme rakentaa 7–12-vuotiaille mielekkään bändin, täytyy opettajan ymmärtää, kenelle bändiä ollaan rakentamassa. Siksi on tärkeää ymmärtää 7–12-vuotiaiden oppilaiden kehitystä. Keskeisimmät asiat, jotka vaikuttavat 7–12-vuotiaiden oppimiseen ovat sosiaaliset taidot, motivaatio, sekä oma käsitys itsestään oppijana. Myös hyvin suunnitellulla ja johdonmukaisella opetuksella, turvallisella ryhmällä ja opettajan huolenpidolla on suuri vaikutus lapsen oppimiseen. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen, Ruoppila 2014, 100, 102.)

Sosiaaliset taidot karttuvat, kun lapsi kasvaa. Näillä taidoilla tarkoitetaan valmiuksia, joilla pystytään ratkaisemaan ongelmia ja pääsemään henkilökohtaisiin tavoitteisiin niin, että sosiaaliset tilanteet ovat positiivisia. Lapsen omalla identiteetillä ja empatiakyvyllä on vaikutus sosiaalisiin tilanteisiin. Lapsen ymmärtäessä toisten tunteita ja ajatuksia, voi hän omalla toiminnallaan vaikuttaa sosiaalisten tilanteiden muuttuvan positiiviseksi. (Nurmi, ym. 2014, 59.) Opettajalla ja vanhemmilla on myös suuri rooli sosiaalisten

taitojen omaksumisessa. Aikuiset ohjaavat sosiaalisten tilanteiden kulkua ja lapset ottavat mallia aikuisten käyttäytymisestä. (Nurmi, ym. 2014, 61.)

Mannerheimin Lastensuojeluliiton mukaan 7–9-vuotiaat lapset omaavat jo yleensä taitoja, joita vaaditaan ryhmässä toimimisessa. Jos lapsella ei kuitenkaan ole paljon kokemusta ryhmässä toimimisesta, niin hän saattaa tarvita huomattavan paljon tukea opettajalta. 7–9-vuotiaille sääntömaailma on melko tuttua. Säännöt ovat tulleet tutuiksi leikeistä ja peleistä. Nuoret ovat tarkkaavaisia säännöille ja yrittävät noudattaa niitä mahdollisuuksien mukaan. Säännöt tuovat oppilaille turvaa ja varmuutta. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2020.) Opettajan on hyvä muistaa bändiä ohjattaessa, että nuoret 7–9-vuotiaat oppilaat eivät pysty soveltamaan yleisiä sääntöjä. Opetustilanteisiin pitää siis tehdä omat säännöt: ketään ei kiusata ja kaikki ovat tasavertaisia.

9–12-vuotiaan kehityksessä korostuu nuoren oma yksilöllisyys. Hän ilmaisee selkeämmin oman mielipiteensä ja halunsa. Lisäksi kriittisyyttä voi esiintyä opetusta ja opettajaa kohtaan. Kehitysvaiheeseen kuuluu myös tyytymättömyys itseään kohtaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019b.) Oppilaan mahdollisesta kriittisestä asenteesta huolimatta opettajan pitää mahdollistaa oppilaalle oppimiseen turvallinen sosiaalinen ympäristö.

Ystävien merkitys soittoharrastuksessa on erittäin suuri. Soittavista ystäväistä saa esikuvia ja terveen itsetunnon mittapuita. Oppilas, jolla on ongelmia itsetunnon kanssa, hyötyy erityisen paljon ryhmän tuesta ja soittavista ystäväistä. Musiikinopiskelun jatkuvuuden kannalta on tärkeää, että oppilaalla on soittavia ja soittamisen hyväksyviä ystäviä. (Tuovila 2003, 224.) Ystäviltä opitaan monia taitoja kuten käyttäytymistä, toiminnallisia taitoja sekä sosiaalisia taitoja. Sosiaalisten taitojen kehittyessä lapset oppivat esimerkiksi vuorottelemaan. (Nurmi, ym. 2014, 126.) Tämä on tärkeä taito bändissä soittamisessa. Harjoitellessa uutta asiaa, kaikki eivät voi soittaa ja saada opettajalta tukea samaan aikaan.

6 Opettaja osallistumisen ja innostumisen tukena

Tässä luvussa käsittelen asioita, joiden avulla pyrin vastaamaan kolmanteen tutkimuskysymykseen:

Miten opettaja voi synnyttää osallistumista ja innostumista tukevan oppimisympäristön 7–12-vuotiaiden bändille?

Tässä luvussa käsittelen oppilaiden osallistumista bänditunneille ja motivaatiota innostumisen avulla. Oppilaan innostuminen opittavasta aiheesta johtaa usein hyvään opiskelumotivaatioon. Motivaatio on käsitteenä laaja ja sitä on tutkittu paljon. Käsittelen oppilaiden innostumista haastatteluista nousseiden näkökulmien valoisissa. Opettajalla on keskeinen rooli osallistumisen ja motivaation ylläpitämiseen. Nämä asiat edesauttavat oppilaiden soittoharrastuksen jatkamista. (Huhtinen-Hildén 2012, 160.) 7–12-vuotiaiden bändiopetuksessa on hyvä huomioida ja miettiä mikä innostaa oppilaita, koska silloin opiskelu on mielekästä ja osallistuminen bänditunneille on hyvä.

6.1 Osallistuminen 7–12-vuotiaiden bänditunnille

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan opetuksen pitää olla oppijakeskeistä (Opetushallitus 2017, 11). Sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys pyrkii mahdollistamaan tasa-arvoisen oppimisen kaikille. Kun oppilailla on kokemus tasa-arvoisuudesta, se auttaa oppilaita motivoitumaan ja osallistumaan opetukseen. Molemmat haastateltavat opettajat toteuttavat pääosin sosiokonstruktivistista oppimiskäsitystä omassa opetuksessa. Haastateltava 1 yrittää huomioida omassa opetuksessa jokaisen oppijan. Se voi helpottaa ryhmässä olemista ”Mä koen et ainaki itse uskallan olla jossainryhmässä silloinku mä tiedän et mul ei oo mitään hätää.” (Haastateltava 1)

Osallistumisen näkökulmasta oppiminen ei ole pelkästään tiedon omaksumista. Siinä jaetaan kokemuksia muiden ryhmäläisten kanssa ja sopeudutaan sosiaalisesti päätettyihin normeihin ja käytäntöihin. Opettajan tarkoituksena on ohjata ja auttaa oppilaita pääsemään yhteisiin tavoitteisiin. Osallistuva oppimiskäsitys nostaa esille reflektoinnin kohteita ja auttaa opettajaa aktiiviseen muutokseen. (Partti, Westerlund, Björk 2013, 60,62; Tynjälä 2004, 44.) Oppimistapahtumissa, joissa luodaan tietoa tai artefakteja, on paljon yhtäläisyyksiä luoviin prosesseihin.

Erilaiset oppimisprosessit ovat yhteydessä toisiinsa. (Paavola, Hakkarainen 2005, 20). Konsertin valmistelu on pitkä prosessi, johon liittyy monta eri vaihetta. Suurin osa valmisteluista ei liity itse musiikkiin: tila pitää vuokrata ja konsertti markkinoida ja valmistella. Kaikki nämä oppimisprosessit liittyvät toisiinsa ja yhden puuttuessa koko konsertin järjestäminen ei välttämättä onnistu. Sama pätee 7–12-vuotiaiden bänditunneille. Konserttia valmistellessa soitettava ohjelmisto pitää päättää ja sovittaa. Joskus myös konsertin valmistelu alkaa oman kappaleen säveltämisestä. Opettajan pitää pystyä olemaan ajan hermoilla mitä oppilaat tarvitsevat ja miten ryhmää pitää ohjata. Tätä painottaa haastateltava 2. ”Ehkä sen liiderin pitää tehdä vauhdissa muutoksia.” (Haastateltava 2)

Ryhmän vaikutus oppilaan osallistumiseen ja motivaatioon on suuri. Yhteisöllisyyden korostaminen lisää motivaatiota soittoharrastukseen. (Tikka 2007, 133.) Haastateltava 1 lisää yhteisöllisyyden tunnetta asettamalla jokaisen oppilaan samalle viivalle. ”Tai että ne on kaikki samassa veneessä. Kaikki aloitte samaan aikaan. Kaikki te teette virheitä. Kaikki te onnistutte.” (Haastateltava 1) Myös haastateltava 2 sanoo ryhmän lisäävän soittoharrastuksen jatkuvuutta. ”Jotenki valtaosalla mun mielestä se ryhmähomma auttaa niitä jatkaa. Tietysti iässä myös ne treenaa sen takia, et ne pysy sen ryhmän mukana.” (Haastateltava 2)

Ryhmässä oppilas joutuu ottamamaan vastuuta omasta soittamisesta ja sopeuttamaan yhteiseen sointiin. Esiintyminen tukee harjoittelumotivaation kasvamista ja sosiaalista oppilaan soittajien ryhmään. (Tikka 2007, 196–197.) Pop & Jazz Konservatorion perusopetuksen opetussuunnitelman (2018) mukaan konserttiviikkojen merkitys vahvistaa yhteisöllisyyttä ja oppilaiden osallisuutta. Ryhmän sosiaalinen vuorovaikutus kehittää oppilaan soittajidentiteettiä ja kasvattaa soittomotivaatiota. (Tikka 2007, 133,198,199; Kauppila 2007, 116). Hyvä ryhmähenki ja oppilaiden välinen vuorovaikutus auttavat myös silloin, jos motivaatio on vähentynyt (Kauppila 2007, 139). Kerron motivaatiosta seuraavassa luvussa tarkemmin.

Haastateltava 1 kokee myös ryhmäopetuksella olevan valtava merkitys oppilaan soittoharrastuksen jatkuvuuteen. Tärkeäksi nousee ryhmäopetuksen ja yksityisopetuksen yhdistäminen. ”Et jos ne toimii semmosena kombona.” (Haastateltava 1) Tikkan (2017, 222) tutkimuksessa tulee ilmi, että ryhmäopetus tukee oppilaan henkilökohtaista opetusta, mutta pelkällä ryhmäopetuksella ei voi saavuttaa alkeistasoa korkeampaa soittotasoa.

6.2 Innostuminen motivaation lähteenä

Motivaation tutkiminen voi olla haastavaa, sillä motivaatioon vaikuttaa moni eri tekijä. Olen valinnut Kauppilan (2007) jaottelun motivaatiosta sekä Deci & Ryanin (2017) itseohjautuvuusteorian, sillä mielestäni nämä liittyvät olennaisesti ryhmässä toimivan oppilaan motivaatioon. Seuraavaksi esittelen lyhyesti molemmat teoriat ja miten ne liittyvät 7–12-vuotiaiden bändiin.

Kauppila (2007) jakaa motivoitumisen viiteen eri tasoon. Esittelen seuraavaksi nämä motivaation tasot ja kuinka oppilaiden motivaatiota voisi parantaa. Ryhmällä on suuri merkitys motivaation parantamiseen. Motivaation eri tasot ovat estynyt motivaatio, hajautunut motivaatio, selviytymismotivaatio, saavutusmotivaatio ja sisäinen motivaatio. (Emt., 139–141.)

Estyneessä motivaatiossa oppilas ei ota tietoa vastaan vaan ennemminkin torjuu sitä. Tähän kuuluu myös vastenmielisyyttä ja välinpitämättömyyttä opiskelua kohtaa. Huono ryhmähenki voi johtaa koko ryhmän estyneeseen motivaatioon. Hyvällä ryhmähengellä on mahdollisuus sitouttaa ryhmän jäsenet yhteiseen tavoitteeseen. (Kauppila 2007, 139–140.) Haastateltava 1 painottaa tavoitteiden motivoivan 7–12-vuotiaita oppilaita. ”Silloin ku harjoituksen tulos tulee esiin ni ne innostuu ja motivoituu siitä enemmän.” (Haastateltava 1) Hajautuneessa motivaatiossa tulevat esille muut harrastukset, tehtävät ja liialliset sosiaaliset suhteet. Ne vievät liikaa aikaa, eikä opiskelulle jää energiaa. Hajautuneen motivaation pystyy parantaa sitouttamalla oppilas tavoitteisiin sosiaalisella tasolla. Siinä oppilas tekee päätöksen tavoitteista yhdessä muun ryhmän ja opettajan kanssa. Sosiaaliset paineet velvoittavat täyttämään tavoitteet ja tehtävät. Paineiden pitää olla kuitenkin kohtuullisia, jotta ne pysyvät kannustavina. (Kauppila 2007, 140–141.) Haastateltava 2 puoltaa yhteisten tavoitteiden sitouttavan oppilaan opiskeluun. Haasteiksi muodostuvat oppilaat, jotka eivät halua treenata yhteisiä kappaleita ”Jos ne ei jaksaa treenata sit ne jättäytyy pois. Tai sit ne alkaa häiriöimään.” (Haastateltava 2) Olen huomannut omassa opetuksessani, että sosiaaliset paineet toimivat pienissä määrissä tehokkaasti harjoittelumotivaation kasvattamisessa. Hienosti suorittaneen oppilaan kehuminen saattaa lisätä muiden innostumista treenaamiseen, että hekin saisivat samanlaiset kehut.

Selviytymismotivaatiossa oppilas yrittää selvittää vaatimuksista mahdollisimman pienellä työmäärällä. Tähän motivaation tasoon liittyy sanonta ”mennään siitä mistä aita on

matalin”. Oppilas ei halua epäonnistua, mutta tiedon omaksuminen ei ole myöskään tavoitteena. Sosiaaliset palkkiot voivat auttaa selviytymismotivaation parantamiseen. Näitä ovat ryhmäläisten ja opettajien antamat kehuja ja tunnustukset tehtyä työtä kohtaan. Myös materiaaliset palkinnot esimerkiksi tarrapalkinnot nostavat motivaatiota parempaan suuntaan. (Kauppila, 2007, s 140-141.) Käytän omassa opetuksessani palkintojärjestelmää ja olen huomannut sen motivoivan haastaviakin ryhmiä käyttäytymään hyvin. Palkintojärjestelmässäni ryhmä saa tarran hyvästä tunnista. Oppilaat äänestävät itse, menikö tunti hyvin ja opettajana puollan ryhmäläisten päätöstä. Ryhmän saadessa tarrakiintiön täyteen, ryhmä saa ennalta määrätyn palkinnon, joka on ollut usein levyraatitunti. Levyraatitunnilla kuuntelemme musiikkia ja päätämme yhdessä seuraavaksi soitettavaa materiaalia.

Saavutusmotivaatiolla tarkoitetaan motivaation tilaa, jossa oppilas haluaa saada hyviä tuloksia ja suoriutua tehtävistä erinomaisesti. Tällä motivaation tasolla voidaan odottaa hyviä oppimistuloksia ja menestystä kilpailussa. Sosiaalisten suhteiden ja hyvän ryhmähengen merkitys on saavutusmotivaation ylläpitämiseksi erittäin tärkeää. Ryhmä ei saa rankaista oppilaita, jotka tähtäävät korkeisiin tavoitteisiin. (Kauppila, 2007, s 141.) Haastateltava 2 nostaa esille sosiaaliset suhteet ja ryhmähengen. ”Sul voi olla unelmaryhmä mut siel voi olla yks tai kaks kaveria jotka torppaa muiden hyviä yrityksiä.” (Haastateltava 2) Opettajalla on tärkeä rooli mahdollistaa saavutusmotivaatio 7–12-vuotiaiden bändissä.

Viimeistä motivaation tasoa kutsutaan sisäiseksi motivaatioksi. Se on korkein motivoitumisen taso, koska oppilaalla on sisäistä intohimoa opiskella ja sisäistää opiskeltavaa asiaa. Oppilas pyrkii rakentamaan tietoa aikaisemmin oppimansa asioiden päälle. (Kauppila, 2007, s 141–142.) 7–12-vuotiaiden musiikin bänditunneilla sisäinen motivaatio on mahdollista saada, kun opettaja luo oppilaille henkilökohtaiset tavoitteet, jotka ovat mahdollista tavoittaa. Myös ryhmän merkitys oppilaan sisäiselle motivaatiolle on tärkeä. Parhaimmillaan ryhmä innostaa ja tukee sisäistä motivaatiota. Vaikeatkin opiskeltavat aiheet on helpompi sisäistää, kun ryhmäläiset innostuvat yhdessä samasta aiheesta.

Opinnoissa esiintyvät haasteet voivat vaikuttaa oppilaan motivaatioon. Epäonnistuminen ei saa johtua oppijan kyvyistä tai olla sattumanvaraista, sillä tämä tuhoaa oppimishalukkuutta. Pahimmillaan se voi johtaa masentuneisuuteen ja avuttomuuteen. Epäonnistumisen syynä olisi hyvä olla asiat, joihin oppija voi itse vaikuttaa. Näitä ovat

esimerkiksi oman työn määrä ja yhteistyön laatu. Silloin oppija yrittää edelleen oppia. (Tuovila 2003, 49.) Uuden asian harjoittelussa pitää oppia sietämään virheitä. Musiikin opiskelussa harjoittelussa esimerkiksi uutta kappaletta virheitä ja vääriä ääniä tulee väistämättä. Väärät äänet tulisi nähdä pikemmin mahdollisuutena kehittää itseään soittajana ja muusikkona. Tätä tukee haastateltava 2.

”Mä en tykkää sanasta moka. Tai mä en tykkää siit ajatuksesta et on virheitä koska mä oon huomannu että sit aletaan välttää ja sit me ei opita. Ihminen on tullu sellaseks et opitaan tekemällä virheitä tai mitä kutsutaan virheiks.” (Haastateltava 2)

Samaa mieltä on haastateltava 1. ”Mä pedagogina tosi paljon toivotan, että moka on lahja. Koitan tehdä tilanteista sellasia et ei tarvii jännittää.” (Haastateltava 1)

Oppimiseen kuuluu pettymyksiä ja epäonnistumisia. ”Se on aina et me ollaan matkalla johonkin vähän tuntemattomaan, kun on kysymys uusista asioista. Meidän pitäis oppii sietää semmosta epä mukavuutta.” (Haastateltava 2). Haastateltava 2 kertoo esimerkin oppimisesta:

”Mä monesti käytän vertausta sellastesta, joku lämpöhakunen ohjus tai torpeedo. Sen täytyy tietää mikä sen maali on. Se on meidän tavote. Sit se lähtee. Se ei oo koskaan suora viiva, pum. Vaan se tekee tällasta liikettä. Se korjaa kurssia. Peruskoulussa opetetaan, et nää on mokia. Se on must hulluu, koska ne kuuluu siihen juttuun. 7-vuotiaat osaa jo hyvin korjata kurssia, jos niille annetaan siihen mahdollisuus.” (Haastateltava 2)

7–9-vuotiaiden kehityksessä on erittäin tärkeää huomioida, että oppilaat saavat paljon onnistumisen kokemuksia. Jos oppilas ei saa riittävästi onnistumisia ja hän kokee itsensä muita huonommaksi, voi opiskelusta kadota ilo. Epäonnistumisia on kuitenkin tärkeä oppia sietämään, sillä ne kasvattavat itsetuntoa. 7–9-vuotiaiden kanssa on leikkisyys ja leikkimielisesti tekeminen korostuu. Tämän ikäiset tarvitsevat sopivassa suhteessa leikkimistä ja työntekeä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019a.) Mielikuvitus on vilkas ja se on huomioida opetusta suunniteltaessa. Esimerkiksi musiikkia voi soittaa tunnilla satumaailmoissa ja tehdä yhdessä oppilaiden kanssa musiikillisia tarinoita.

Itseohjautuvuus on sisäisen motivaation lähde. Professorit Edward Deci & Richard Ryan (2017) ovat kehittäneet itseohjautuvuusteorian. Siinä määritellään kolme ihmisen perustarvetta. Nämä ovat yhteisöllisyys eli yhteenkuuluvuuden tunne, autonomian tarve sekä osaamisen kokemus. Itseohjautuvuusteoria pyrkii antamaan vastauksen mistä sisäinen motivaatio syntyy. Yhteisöllisyydellä on suuri vaikutus sisäiseen motivaatioon.

Ihmisillä on tarve olla yhteydessä toisiin ihmisiin. (Ryan & Deci 2000, 65.) Haastateltava 1 toteaa että ”Ollaan kuitenkin sosiaalisia olentoja kaikki.” Itseohjautuvuusteorian mukaan toimiva eli turvallinen ja lämminhenkinen ryhmä lisää oppimismotivaatiota sekä oppimistuloksia. (Ryan & Deci 2000, 65.) Myös Green (2008, 103) näkee yhteyden oppilaan autonomian ja osallistumisen välillä. Oppilaiden on tärkeä saada valita itse soitettava tai laulettava materiaali. Oppilaista tulee näin aktiivinen osa oppimisprosessia ja oppilaiden autonomian määrä kasvaa. (Green 2008, 31). Pysin opetuksessa ottamaan huomioon oppilaiden toiveet soitettavan materiaalin suhteen. Tämä tulee luontevasti palkintotunnin yhteydessä, kun pidämme ryhmän kanssa levyraatitunnin. Levyraadissa oppilaat saavat itse valita seuraavaksi soitettavan kappaleen. Usein kyseisestä kappaleesta on tullut oppilaiden lempikappale, joka on myös haluttu esitellä konsertissa.

Haastateltava 2 painottaa opetuksessaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kauppilan (2007) mukaan ryhmällä pitää olla yhteinen tavoite. Yhteinen tavoite lisää motivaatiota ja samalla lisää osallistumista. (Emt., 127.) Haastateltavan 2 mukaan jokaisella ryhmäläisellä täytyy olla käsitys, että mitä ryhmässä ollaan tekemässä. Jos jokin ryhmäläinen ei suostu ryhmän yhteisiin tavoitteisiin, niin ehkä paras keino on löytää uusi ryhmä.

”Siis jos se kaveri on tullut sinne chillailemaan ja se on ryhmä joka menee eteenpäin. Siinä ei auta yhtään mikään. Siinä auttaa ehkä eniten et se kaveri saadaan sellaseen chillailuryhmään.” (Haastateltava 2).

Sosiaaliset mallit toimivat motivoitumisen tukena. Henkilöt, joita oppilaat arvostavat tai joiden aikaansaannoksia he pitävät tärkeinä toimivat malleina oppilaille. Mallit toimivat innostuksen lähteinä ja heihin on hyvä samaistua. (Kauppila 2007, 138.) Haastateltava 2 nostaa sosiaalisen mallin esille haastattelussa.

”Jos se ryhmä on tietonen jostain solistista tai niil on joku idoli. Ehkä joku jota ne kattoo ylöspäin. Se voi olla niiden soittomaikka tai joku tällanen vastaava. Jos sellanen kaveri saadaan bändiin ni siit puhutaan pitkään sen jälkeenkin.” (Haastateltava 2)

7–12-vuotiaiden oppilaiden innostumiseen liittyy monta asiaa, oppilaan oma motivaatio sekä ryhmän toiminta. Innostuminen on mahdollista savuttaa, kun ryhmän jäsenet auttavat ja tukevat toisiaan. Lisäksi opettajan pitää käyttää herkkiä tuntosarviaan tunnustellessa oppilaiden sen hetkisiä tarpeita. Onko esimerkiksi soitettava materiaali oppilaiden mielestä mielekäästä sekä sopivan haastavaa ja käyttääkö opettaja opetuksessaan tarpeeksi monipuolisia työtapoja.

7 Opettajan monipuoliset työtavat

Tässä luvussa käsittelen asioita, joiden avulla pyrin vastaamaan neljänteen tutkimuskysymykseen:

Minkälaisia työtapoja ja harjoituksia 7–12-vuotiaiden bändissä kannattaa käyttää?

Oppilaalla tulee olla mahdollisuus kehittää sosiaalisesti ja monipuolisesti tietoja ja taitojaan (Opetushallitus 2017, 11). Monipuoliset työtavat tukevat oppilaan oppimista ja edistävät sisäisen motivaation kasvua (López-Íñiguez 2017, 4). Monipuolisuutta musiikin ryhmäopetukseen saadaan, kun opetukseen lisätään soittamisen lisäksi muita työtapoja. Esimerkiksi PowerPointin dioiden avulla opettaja pystyy esittelemään uusia aiheita esimerkiksi uutta musiikinteoriaa. Asian sisäistämistä on hyvä testata erilaisilla visioilla ja kysymyksillä. Niissä oppilaat saavat leikkimielisesti kilpailla keskenään, kuka muistaa parhaiten ja kuka saa parhaat pisteet kysymyksistä. Kilpailuihin liittyy saavutusmotivaatio eli oppilailla on halu suoriutua hyvin ja saavuttaa hyvä tulos kilpailussa (Kauppila 2007, 141). Oppilas nauttii saavutuksista ja saa ryhmältä kannustuksia hyvästä menestyksestä. Tässä on tärkeää, että ryhmähenki on hyvä ja että kateus ei pääse valloilleen ja kilpailu muutu liian totiseksi. Opettajalla on tärkeä rooli ohjata kilpailuiden kulkua. (Emt., 141.)

Monipuolisuutta tukee liikunnan ja leikkimisen ottaminen mukaan musiikin opettamiseen. Näitä on helppo toteuttaa musiikin ryhmäopiskelussa, sillä monet leikit ja liikunnalliset haasteet toimivat ryhmissä erittäin hyvin. Oppilaat saavat liikunnan ja leikin avulla kehollisia kokemuksia musiikista. Kehollisten kokemusten kautta oppilaat ymmärtävät ja oppivat lisää itsestään, toisista ja musiikillisesta maailmasta. Lisäksi tämä kehittää kehollista taitoa ja tietoa, sekä musiikillista ymmärrystä ja ajattelua. (Juntunen 2009, 255.) 9–12-vuotiaille leikkiminen on vielä tärkeää. Tämän ikäiset oppilaat leikkivät ja pelaavat paljon vapaa-ajallaan. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2019c.) Leikkiminen on siis hyvä sisällyttää tuntisuunnitelmaan 7–12-vuotiaiden oppilaiden bändiopetuksessa. Haastateltava 1 nostaa esille leikkimisen merkityksen. ”Et se on hyvin paljon sellast edelleen leikkimistä tai leikkimielisesti tekemistä ja vähän sellasta lasten ehdoilla menemistä ehkä jopa.” (Haastateltava 1)

Monipuoliset oppimisympäristöt luovat hyvät mahdollisuudet opiskelulle (Tikka 2017, 30). Monipuolisiin oppimisympäristöihin kuuluu tarvittavat välineistöt ja laitteet luokassa

sekä laajat ja kattavat tuntisuunnitelmat (López-Íñiguez 2017, 4). Erityisesti pienten lasten kohdalla vanhempien tuki ja turva ovat soittoharrastuksen motivaation ylläpitämisen kannalta tärkeää. (Tikka 2017, 30.) Musiikin ryhmäopetuksessa monipuolisten työtapojen käyttäminen on erityisen tärkeää, koska ryhmät koostuvat erilaisista oppilaista. Erilaiset oppijat oppivat eri tavalla ja monipuolisten työtapojen käyttäminen mahdollistaa oppimisen jokaiselle oppijalle. Sosiokonstruktivistisen oppimiskäsityksen mukaan mahdollisuudet oppimiseen on luotava tasa-arvoisiksi (López-Íñiguez 2017, 2; Järvinen 2011, 55.)

Selvitin haastatteluissa millaisia työtapoja opettajat käyttävät 7–12-vuotiaiden ryhmää ohjattaessa. Nuorempien oppilaiden eli 7–9-vuotiaiden oppilaiden kanssa ryhmäytyminen nousi merkittäväksi teemaksi. Liikkumisen ja leikkien avulla ryhmää on mukava ryhmäyttää. Haastateltava 1 panostaa nuorempien oppilaiden kanssa ryhmäyttäviin harjoituksiin. ”Yks iso osa on alkulämmittelyhomma, mikä on yleensä ryhmäyttävä tai kehollinen tai molempia samaan aikaan.” (Haastateltava 1) Haastateltava 2 painottaa omassa opetuksessaan soittamista heti alussa. Soittamisen kautta saadaan yhteinen tavoite, joka motivoi oppilaita. Soitettava materiaali on kohdistettu oppilaiden sen hetkiseen taitotasolle. ”Me aloitetaan yhdellä äänellä. Mä pystyn alottaa ryhmän vaikka sillä äänellä minkä ne saa suukappaleesta.” (Haastateltava 2) Haastateltava 2 tiedostaa ryhmäytymisen merkityksen nuorten oppilaiden kanssa, mutta kokee, että soittaminen riittää ryhmän yhteisöllisyyden muodostamiseksi.

Haastateltavien opettajien mukaan hieman vanhempien eli 9–12-vuotiaiden oppilaiden kanssa soittaminen itsessään motivoi ja ryhmäyttää ryhmää. Molemmat haastateltavat etenevät opetuksessaan soitto edellä. ”9–12-vuotiaiden kanssa mul on enemmän se et mä koen et nyt soitetaan. Yrittää hellävaraisesti tuoda sitä uutta mallia et nyt niinku soitetaan.” (Haastateltava 1)

Laulaminen, matkiminen, musiikin kuunteleminen ja äänittäminen nousivat haastatteluissa useaan kertaan työtavoiksi, joita haastateltavat opettajat käyttävät opetuksessaan. Nämä työtavat ovat haastateltavilla opettajilla käytössä jokaisella tunnilla. Musiikin kuuntelulla oppilaat saavat selkeän tavoitteen, johon pyritään ryhmän kanssa.

7.1 Arviointi ja tuntien suunnittelu

Arviointi on yksi opettajan työtavoista. Arvioinnin pitää olla laadukasta, koska sillä on suuri merkitys oppilaan motivaatioon. Opettajalla on vastuu antaa laadukasta arviointia. Arviointi on ollut suorituskeskeistä musiikin alalla (Juntunen, Westerlund 2013, 72). Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet kohdistavat arvioinnin musiikilliseen osaamiseen (Opetushallitus 2017, 45). Arvioinnin tavoitteena on saada havaintoja, johtopäätöksiä ja kehittämismahdollisuuksia (Juntunen, Westerlund 2013, 73). Arviointitapoja on monia erilaisia. Sitä voidaan antaa suullisesti, kirjallisesti tai arvosanalla. Arviointi voi tapahtua opettajan, itsearviointin tai vertaisarviointin pohjalta. Arviointitilanteessa yksittäiset kommentit saattavat jäädä arvioitavan mieleen jopa koko loppuelämäksi. Se voi pahimmillaan viedä motivaation soittamiseen ja musiikin opiskeluun. Musiikin opiskelussa palaute on useimmiten suullista ja spontaania. Tällainen palautteen anto vaatii, että tuntee oppilaan ja ymmärtää tilanteen, jossa palautetta annetaan. (Juntunen, Westerlund 2013, 73,81.) Opettajan tehtävänä on luoda avoin palautekulttuuri. Näin oppilas kokee itsensä kuuluksi ja saa kannustavaa, positiivista ja rakentavaa palautetta. Tämä lisää oppilaiden opiskelumotivaatiota. (Leskisenoja 2017, 168.)

Arvioinnin tavoitteena on saada havaintoja ja luoda kehitysmahdollisuuksia oppilaille. Musiikinopiskelussa arviointi tapahtuu usein suullisesti ja spontaanisti. (Juntunen, Westerlund 2013, 72,73,81.) Tarkoituksena oli selvittää haastattelujen avulla, miten palautetta annetaan ryhmille. Arviointimenetelmistä nousivat esille suullinen arviointi sekä itsearviointi. Itsearviointia tapahtuu kuuntelemalla omaa ja ryhmän soittoa nauhalta. Kaikki konsertit äänitetään ja sen jälkeen ne kuunnellaan yhdessä. Äänitettä kuunneltaessa ryhmä oivaltaa nopeasti oman tavoitteensa, kun ryhmä ymmärtää miltä se kuulostaa.

”Ihan yksinkertainen juttu mulle mut äänitä, äänitä, äänitä, soita takas. Kummasti siel alkaa tulee muutosta. Silloin sen opettajankin puheella on enemmän painoarvoa, kun se on linkitetty johonki todelliseen niiku miltä se soi.” (Haastateltava 2)

Haastateltava 1 painottaa opetuksessaan kannustavaa arviointia ja itsearviointia. Myös lähdekirjallisuuden valossa tarkastellen arvioinnin kuuluu olla monipuolista ja arviointikäytäntöjen tulee olla reiluja ja oikeudenmukaisia kaikille oppilaille. Myönteisellä, kannustavalla ja vuorovaikutteisella arvioinnilla on hyvät mahdollisuudet innoittaa oppilaat parempiin suorituksiin. (Leskisenoja 2017, 167.) Haastateltava 2 nostaa 7–12-

vuotiaiden bändiopetuksessa itsearviointiin esille. Tavoitteet luodaan yhdessä oppilaiden kanssa ja tavoitteiden saavuttamisen jälkeen eli usein konsertin jälkeen voidaan yhdessä, miten konsertti meni. Oman soiton kuuntelu on tehokasta itsearviointia.

”Sitten noi konsertit taltioidaan. Audio ja video. Sitten niitä ihastellaan ja fiilistellään. Joskus meni ihan törkeen hyvin. Sitten koetaan ne pettymykset myös.” (Haastateltava 2)

Haastateltava 2 toivoo myös enemmän aikaa palautteelle konserttien jälkeen. ” Ehkä konsertin jälkeen vois olla vähän enemmän aikaa sille palautteelle.” (Haastateltava 2)

Tuntien suunnittelu on osa opettajan työtä. Molemmat haastateltavat opettajat suunnittelevat opetukseen pitkiä kaaria. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet (2017) luovat tietyt kriteerit opetuksen sisällölle. Perusteissa määrätään, että arvojen, toimintatapojen ja oppimisympäristön pitää olla oppilaitoksen antamien ohjeiden mukaisia. Lisäksi opintojen rakenne ja laajuus pitää olla riittäviä. Opetuksessa pitää asettaa yleiset tavoitteet sekä opintokokonaisuus pitää olla selvillä. (Opetushallitus 2017, 9–10.)

Opetusta kontrolloidaan ylhäältä päin. Musiikkioppilaitoksille asetetaan kriteereitä ja musiikkioppilaitokset kontrolloivat opettajien opetusta. Konsertit ja niiden ajankohdat määrätään etukäteen. Opettajan pitää ottaa huomioon opetuksessaan, milloin oppilaiden pitää olla valmiita esityksiin ja materiaalin harjoiteltuna. Haastateltava 1 sanoo vuosien työkokemuksen helpottavan suunnittelua.

”Mä oon oppilaitoksessa töissä ni tavoitteet on määrätty ylhäältä päin, että konsertteja on x määrä vuodessa. Oppilailla on omat instrumenttitavoitteet ja teoriatavoitteet. Kaikki on määrätty ylhäältäpäin.” (Haastateltava 1)

Tuntien suunnittelu ja arviointi linkittyvät toisiinsa, koska suunnitteluvaiheessa täytyy huomioida missä ja miten arviointi tapahtuu. Suorituskeskeisen arvioinnin perinteen vuoksi arviointi tapahtuu luontevasti konserttien ja esitystilanteiden jälkeen. Toki pitää huomioida, että arvioinnin on hyvä olla jatkuvaa eli sitä tapahtuu koko ajan opetustilanteessa. Haastateltava 1 pyrkii opetuksessaan ottamaan itsearviointin tuntien suunnitteluun mukaan. ”Mä myös tosi usein kysyn oppilailta et miten teijän mielestä meni.” (Haastateltava 1)

Opetussuunnitelman sisältöjen lisäksi haastateltavan mielestä on hyvä ottaa oppilaiden toiveet huomioon. Näin tekee haastateltava 2.

”Suunnilleen kaks kuukautta ja konsertti. Siinä mä pystyn ottamaan bändin toiveet huomioon. Ja ottaa niiden toivebiisejä ehkä tai jotain tiettyä tyyliä.”
(Haastateltava 2.)

Omassa työssäni pidän arviointia ja tuntien suunnittelua todella tärkeinä. Hyvän suunnitelman ansiosta pystyn keskittämään energiani hyvän ja turvallisen ilmapiirin ja vuorovaikutuksen luomiseen. Pysin etukäteen ottamaan oppijalähtöisesti ryhmän tarpeet huomioon. Muokkaan tuntisuunnitelmia oppilailta tulleiden ideoiden pohjalta tai sen mukaan mitä ryhmä sillä hetkellä tarvitsee, esimerkiksi musiikkiliikuntaa tai rentoutumista.

8 Opinnäytetyön tulokset

Opinnäytetyöni tulokset nousevat haastatteluista sekä lähdekirjallisuudesta. Seuraavissa luvuissa käsittelen jokaisen tutkimuskysymyksen tulokset kysymyskohtaisesti omassa luvussaan. Opinnäytetyöni kysymykset toimivat tulosluvussa otsikoina. Lopuksi kerron työni tulosten pohjalta vinkkejä opettajalle ryhmäopetuksen tueksi.

8.1 Miten opettaja voi tukea oppijalähtöistä oppimista 7–12-vuotiaiden bändin ohjaajana?

Molemmat haastateltavat nostivat esille oppijalähtöisen opetuksen merkityksen. Oppijalähtöisyyden merkitys nousi esille myös monessa lähteessä. Oppijalähtöistä oppimista voi tukea esimerkiksi rohkaisemalla oppilaita oivaltamaan itse musiikillisia asioita sekä tukea oppilaita omien musiikillisten intressien löytämisessä. Konkreettinen oppijalähtöisyyttä edistävä asia on ottaa oppilaiden kappaletoiveet huomioon. Seuraavaksi esittelen tärkeitä asioita oppijalähtöisessä opetuksessa.

Oppimisen tärkein henkilö on oppilas itse. Opettajan tulee olla aidosti kiinnostunut oppilaasta ja opettajan tulee antaa oma tietonsa ja taitonsa oppilaan käytettäväksi oppilaan haluamalla tavalla. Oppijalähtöinen opetus mahdollistaa tasa-arvoisen oppimisen kaikille 7–12-vuotiaiden bändissä. Lähteissä korostetaan sitä, että sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys tukee oppilaita luovuuteen, osallistuvuuteen ja itsenäisyyteen. Opettajan on tarkoitus vähentää ohjausta oppilaan tietojen ja taitojen kehittyessä.

Lähdekirjallisuuden, haastatteluiden sekä oman kokemukseni mukaan opetuksen tavoitteet on hyvä luoda yhdessä oppilaiden kanssa. Yhdessä tehdyt selkeät ja hyvin määritellyt tavoitteet sitouttavat oppilaan opiskeluun. Opettaja voi toteuttaa oppijalähtöistä opetusta yhdistämällä oppilaan musiikilliset verkostot. Vertaistuen ja vuorovaikutuksen avulla oppilas sitoutuu ryhmän toimintaan.

8.2 Miten opettaja voi rakentaa 7–12-vuotiaalle mielekkään bändin?

Ryhmän kehittymisen kannalta on tärkeää kokea kuuluvansa ryhmään. Tässä nousee esille ryhmäytämisen merkitys. Ryhmäyttäminen tarkoittaa hyvän ja turvallisen

ryhmähengen ja ilmapiirin luomista. Ryhmytymistä voi edistää esimerkiksi erilaisilla harjoituksilla. Ryhmyttäviä harjoituksia ovat esimerkiksi erilaiset musiikkiliikunnat ja leikit. Lähdekirjallisuuden, haastattelujen ja oman kokemukseni perusteella ryhmittämisellä on suuri vaikutus mielekkään ryhmän muodostumisessa. Hyvällä ja jatkuvalla ryhmytyksellä ryhmästä muodostuu turvallinen oppimisympäristö kaikille oppilaille.

Turvallisen ilmapiirin saavuttaminen ryhmässä on tärkeää. Tällöin oppilaat auttavat toisiaan pääsemään yhteisiin tavoitteisiin. Opettajalla on suuri vastuu nuorten oppilaiden kanssa turvallisen ilmapiirin saavuttamisessa. Ryhmän yhteisten sääntöjen luominen ensimmäisellä tapaamiskerralla edesauttavat turvallisen ilmapiirin sekä toimivan ryhmän syntymistä. Opetuksen vaatimustaso pitää sovittaa ryhmän taitotasoon ja opetuksen etenemisen nopeuden pitää olla oikea. Tämä voi ehkäistä käyttäytymishäiriöitä ryhmässä.

Lähdekirjallisuuden ja haastattelujen mukaan opettaja on avainasemassa hyvin toimivan ryhmän muodostumisessa. Hyvän järjestyksen luomisen tärkein asia on opettajan myönteinen suhde oppilaisiin. Opettajan on myös annettava ryhmälle mahdollisuus toimia mahdollisimman hyvin. Toimivassa ryhmässä ryhmän jäsenet auttavat ja innostavat toisia oppimaan. Lisäksi hyvä ja toimiva ryhmä tukee jokaista oppilasta ja innostaa ryhmäläisiä työskentelemään ja oppimaan yhdessä.

Lähdekirjallisuuden mukaan opettajan on hyvä tiedostaa ryhmän kehitysvaiheet. Jokainen ryhmä kehittyy omaa vauhtia eikä ryhmiä voi verrata keskenään. Mitä paremmin opettaja ymmärtää ryhmän kehitystä, sitä helpompaa ja mukavampaa työskentely on ryhmän jäsenille. Tärkeää on myös, että opettaja tunnistaa oppilaiden kehityskaudet ja niiden vaikutuksen ryhmässä toimimiseen. Oppilaiden kehityskausien tiedostaminen mahdollistaa hyvän opetuksen suunnittelun kyseisille oppilaille.

Ryhmäopetuksessa oppilaat saavat vertaistukea ja oppivat toisilta ryhmäläisiltä uusia asioita. Ryhmässä vertaistuki ja muiden ryhmäläisten sekä opettajan kannustus lisäävät oppilaan intoa opiskelua kohtaan.

Ryhmän toiminnan tavoitteellisuus nousi monesti esille lähdekirjallisuudessa sekä haastatteluissa. Sen koettiin lisäävän 7–12-vuotiaiden oppilaiden mielekkyyttä soittaa bändissä. Opettajan tehtäviin kuuluu realististen tavoitteiden luominen yhdessä

oppilaiden kanssa. Opettaja myös auttaa oppilaita pääsemään näihin tavoitteisiin. Realistinen tavoite musiikinopiskelussa on esimerkiksi kokonaisen kappaleen harjoittelu tunnilla tai kappaleen soittaminen konsertissa. Tavoitteeseen pääseminen edesauttaa ryhmän avoimuutta ja yhteistyötä.

8.3 Miten opettaja voi synnyttää osallistumista ja innostumista tukevan oppimisympäristön 7–12-vuotiaiden bändille?

Lähdekirjallisuuden mukaan oppijalähtöinen opetus mahdollistaa tasa-arvoisen oppimisen kaikille. Oppilaiden kokemus tasa-arvoisuudesta auttaa oppilaita osallistumaan ja motivoitumaan opetukseen. Opettajan vastuulla on luoda turvallinen, sosiaalinen, kattava ja toiminnan mahdollistava oppimisympäristö. Monipuolinen oppimisympäristö auttaa eritasoisia oppilaita oppimaan ja tekemään paremmin töitä. Haastatteluista nousi esille, että jokaisen oppilaan huomioiminen helpottaa ryhmässä olemista. Tämä lisää oppilaan tunnetta, että hän tulee kuulluksi ja on yhtä tärkeä kuin muutkin ryhmän jäsenet. Se onnistuu, kun opettaja tiedostaa mitä oppilaat tarvitsevat ja miten kyseistä ryhmää pitää ohjata.

Ryhmän vaikutus oppilaiden osallistumiseen ja motivaatioon on lähdekirjallisuuden ja haastatteluiden mukaan suuri. Hyvä ryhmähenki sitouttaa ryhmän jäsenet yhteisiin tavoitteisiin. Sitouttamalla oppilaat tavoitteisiin, osallistuminen paranee ja esimerkiksi poissaolot vähenevät bänditunneilta. Myös tavoitteet itsessään auttavat ryhmää motivoitumaan. Tavoitteellisuutta painottivat molemmat haastateltavat useaan kertaan ja se nousi myös monesti lähdekirjallisuudessa esille. Olen myös itse huomannut tämän vaikuttavan positiivisesti ja lisäävän oppilaiden osallistumista sekä innostuneisuutta 7–12-vuotiaiden bändissä. Oppilaille on hyvä tehdä sekä henkilökohtaiset että yhteiset tavoitteet. Tavoitteet on hyvä luoda opettajan ja oppilaan kanssa yhdessä. Yhdessä tehdyt tavoitteet mahdollistavat sen, että tavoitteet ovat realistisia ja kaikki ymmärtävät mitä ryhmässä ollaan tekemässä.

Lähdekirjallisuuden mukaan positiivinen palaute ja onnistumisten kokemukset lisäävät oppilaiden innostumista ja osallistumista bänditunneilla. Myös kohtuullinen sosiaalinen paine kannustaa oppilaita täyttämään ryhmän tavoitteet ja tehtävät. Oppilaiden innostumista bänditunneilla lisäävät myös erilaiset palkkiot. Nämä palkkiot voivat olla sosiaalisia palkkioita esimerkiksi ryhmäläisten ja opettajan antamat keuhut tai oppilaiden lempileikit. Materiaalisia palkintoja voivat olla esimerkiksi tarrapalkinnot. Tarrapalkinnon

voi saada ryhmänä tai yksilönä hienosti menneestä tunnista. Kun ryhmä on saanut ennalta määrätyn verran tarroja, oppilaat saavat palkintotunnin. Tällainen palkkiojärjestelmä voi motivoida ryhmää toimimaan yhteisesti päätettyjen sääntöjen ja tavoitteiden mukaan.

Lähdekirjallisuuden mukaan opettajan pitää luoda ryhmälle mahdollisuus saavuttaa motivaation tila, jossa oppilaat haluavat saada hyviä tuloksia ja suoriutua tehtävistä erinomaisesti. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että konsertissa kappale soitetaan kuulijalle merkityksellisellä tavalla. Ryhmä ei saa rankaista oppilaita, jotka haluavat suoriutua tehtävistä erinomaisesti. Opettajan tehtävä on auttaa koko ryhmää pääsemään kyseiseen motivaation tilaan. Parhaimmillaan ryhmä innostaa ja tukee toisten oppilaiden motivaatiota.

7–12-vuotiaiden oppilaiden innostumiseen liittyy monta asiaa, oppilaan oma motivaatio sekä ryhmän toiminta. Innostuminen on mahdollista saavuttaa, kun ryhmän jäsenet auttavat ja tukevat toisiaan. Lisäksi opettajan pitää käyttää herkkiä tuntosarviaan tunnustellessa oppilaiden sen hetkisiä tarpeita. Onko esimerkiksi soitettava materiaali oppilaiden mielestä mielekästä sekä sopivan haastavaa ja käyttäkö opettaja opetuksessaan tarpeeksi monipuolisia työtapoja.

8.4 Minkälaisia työtapoja ja harjoituksia 7–12-vuotiaiden bändissä kannattaa käyttää?

Monipuoliset työtavat tukevat oppilaan ja ryhmän oppimista sekä edistävät oppilaiden opiskelumotivaatiota. Lähdekirjallisuuden, haastattelujen ja oman kokemukseni mukaan opettajan on hyvä käyttää ryhmätunneilla monipuolisia työtapoja, koska ryhmät koostuvat erilaisista oppilaista ja monipuoliset työtavat mahdollistavat oppimisen jokaiselle oppijalle. Lisäksi monipuolinen oppimisympäristö luo hyvät mahdollisuudet oppimiselle. Monipuoliseen oppimisympäristöön kuuluu, että luokassa on tarvittavat välineet ja soittimet.

Monipuoliset työtavat tarkoittavat, että opetuksessa käytetään useita erilaisia tapoja opettaa. Monipuolisia työtapoja 7–12-vuotiaiden ryhmässä ovat soittamisen lisäksi esimerkiksi erilaiset liikunnalliset ja keholliset harjoitteet. Nämä keholliset harjoitteet voivat toimia samalla ryhmäytävänä harjoitteina. Haastatteluista nousi esille, että ryhmätunnilla alkulämmittely on tärkeä osa monipuolisia työtapoja. Muita monipuolisia

työtapoja ovat myös esimerkiksi erilaiset kilpailut, leikit ja pelit. Kilpailuja ohjattaessa opettajan on hyvä huomioida, että kilpailu ei muutu liian totiseksi ja kateus pääse valloilleen. Kateutta voi hillitä hyvällä ryhmähengellä.

Laulaminen, matkiminen, musiikin kuunteleminen ja äänittäminen nousivat haastatteluissa useaan kertaan työtavoiksi, joita haastateltavat opettajat käyttävät opetuksessaan. Nämä työtavat ovat haastateltavilla opettajilla käytössä jokaisella tunnilla. Musiikin kuuntelun avulla oppilaat saavat selkeän tavoitteen, johon pyritään ryhmän kanssa.

Lähdekirjallisuuden mukaan tuntien suunnittelu kuuluu monipuolisiin työtapoihin. Se kuuluu osaksi opettajan työtä. Tuntien suunnittelua ohjaavat taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet ja musiikkioppilaitosten omat opetussuunnitelmat. Opetuksessa pitää asettaa yleiset tavoitteet sekä opintokokonaisuuden pitää olla selvillä. Hyvän suunnitelman ansiosta opettaja pystyy keskittymään hyvän ja turvallisen ilmapiirin ja vuorovaikutuksen luomiseen. Tuntien suunnittelu tapahtuu etukäteen ja tuntuun suunnitelmaa voi muokata oppilailta tulleiden ideoiden pohjalta tai sen mukaan mitä ryhmä sillä hetkellä tarvitsee, esimerkiksi musiikkiliikuntaa tai rentoutumista. Tässä korostuu opettajan reaktiivisuus ja herkkyys ryhmää kohtaan.

Lähdekirjallisuudessa painotetaan arvioinnin merkitystä opetuksessa. Arviointi on yksi opettajan työtavoista ja sen pitää olla laadukasta ja kannustavaa, koska se vaikuttaa paljon oppilaan motivaatioon. Arviointitapoja on erilaisia ja opettajan on hyvä huomioida monipuoliset arviointimenetelmät opetuksessaan. Myös avoimen palautekulttuurin luominen on tärkeää, koska se kannustaa positiiviseen ja rakentavaan palautteeseen. Arvioinnin tavoitteena on tehdä havaintoja ja luoda kehitysmahdollisuuksia oppilaille. Havainnot ja kehitysmahdollisuudet auttavat oppilaita kehittymään musiikinopiskelussa eteenpäin. Haastatteluista nousi esille erilaisia arviointimenetelmiä, joita ovat esimerkiksi positiivinen ja kannustava suullinen arviointi sekä itsearviointi. Myös oman ja ryhmän soiton äänittäminen ja kuunteleminen on tehokasta arviointia. Positiivinen ja vuorovaikutteinen arviointi voi parhaimmillaan kannustaa oppilaita parempiin suorituksiin.

8.5 Vinkkejä opettajalle ryhmäopetuksen tueksi

Listaan seuraavaksi vinkkejä ryhmän ohjaamiseen. Vinkit ovat koottu haastattelujen ja lähdekirjallisuuden pohjalta.

1. Luokaa yhdessä säännöt. Varaa tarpeeksi aikaa sääntöjen luomiseen.
2. Ryhmäytä ryhmä käyttämällä monipuolisia työtapoja.
3. Aseta tavoitteet yhdessä oppilaiden kanssa.
4. Ruoki oppilaiden motivaatiota. Kysy lempi artisteista, ota selville mistä he pitävät.
5. Ota oppilaat huomioon yksilöinä.
6. Pyydä ongelmatilanteissa apua kollegoilta ja hallinnolta.
7. Muista, että moka on lahja.
8. Suunnittele tunnit hyvin.
9. Luo sosiaalinen, kattava ja monipuolinen oppimisympäristö.
10. Arvioi reilusti, positiivisesti sekä monipuolisesti.

9 Pohdinta

Halusin opinnäytetyössäni selvittää, miten voin luoda toimivampaa ryhmäopetusta. Aihe on kiinnostanut minua siitä lähtien kun aloitin opettajan työt. Olen sijaistanut ryhmäopetusta useissa eri oppilaitoksissa ja olen törmännyt erilaisiin tilanteisiin. Kysymys siitä, miten toteutan ryhmäopetusta paremmin ja miten luon toimivamman ryhmän, on pyörinyt mielessäni urani alusta alkaen.

Ryhmäopetus on yleinen käytäntö oppilaitoksissa. Oppilaita on paljon suhteessa opettajien määrään. Se ajaa koulut ja musiikkioppilaitokset ryhmäopetukseen. Olen itse opettanut ryhmiä musiikkioppilaitoksissa. Urani opettajana alkoi, kun olin opiskellut muutaman vuoden Metropolia ammattikorkeakoulussa muusikkopedagogilinjalla. Minulta kysyttiin, onko minulla kiinnostusta opettaa pre-amp ryhmiä Pop & Jazz Konservatoriolla ja näin urani ryhmäopettajana alkoi. Opiskeluni Metropolialla tukivat ryhmäopetusta, mutta en kokenut saaneeni tarpeeksi tukea ja työkaluja koulusta työhöni ryhmän opettajana. Mielestäni ryhmäopetusta on käsitelty koulutuksessani kevyesti, eikä mahdollisuuksia opettaa suuria ryhmiä ja nuoria 7–12-vuotiaita oppilaita ole juuri ollut. Esimerkiksi omissa opinnoissani ryhmäopetuksen harjoitteluryhmääni on kuulunut kolme aikuista trumpettioppilasta. Tällaisen ryhmän opettaminen eroaa mielestäni paljon suurten lapsiryhmien opettamisesta.

Toivoisin, että koulutuksessani käytäisiin laajemmin läpi ryhmien opetukseen liittyviä asioita ja sitä, miten luodaan toimiva ryhmä. Opinnäytetyön aihetta valitessani oli selkeää, että valitsen ryhmäopetukseen liittyvän teeman. Aihe tuntui tärkeältä, koska se liittyy suuresti omaan työhöni. Lisäksi halusin perehtyä laajasti ryhmäpedagogiikan lähdekirjallisuuteen ja saada sitä kautta lisää tietoa oman työni tueksi. Haastattelut olivat myös oiva keino tutustua tarkemmin opettajien ajatuksiin ja työtapoihin ja saada vinkkejä omaan työhöni. Aiheeseen perehtyessäni huomasin motivoituvani lisää ryhmien opettamisesta. Halusin syventyä ryhmätuntien suunnitteluun ja pyrkiä toteuttamaan tunnit mahdollisimman hyvin.

Ryhmäpedagogiikka on laaja käsite ja toimivan ryhmän syntyyn liittyy hyvin monta eri asiaa. Se toi haasteita opinnäytetyön aiheen rajaamiseen. Otanta haastatteluissa oli myös suhteessa melko suppea, eikä kahdella haastattelulla ja haastateltavalla pysty muodostamaan laajaa kuvaa kaikkien musiikinkentällä toimivien opettajien näkökulmista tai työtavoista. Katson kuitenkin, että ohjaajani kanssa valitsemani opinnäytetyöni

teemat ja haastattelujen huolellinen analysointi antoivat hyvän yleiskäsityksen aiheesta. Opettajien työtavat ja opetusmenetelmät vaihtelevat laajasti, koska opettajat opettavat kuitenkin omana itsenään. Joillakin opettajilla jotkin työtavat saattavat toimia ja jotkin eivät. Halusin tutkia aihetta, koska mielestäni toimiva ryhmä ja ryhmäpedagogiikka tarvitsevat lisää tutkimusta. Ajattelen myös, että asioiden syvälinen tutkiminen kehittää opettajan osaamista.

Tämän työn tekeminen oli motivoivaa. Perehdyin laajasti lähdekirjallisuuteen ja koin oloni inspiroituneeksi. Työn aikataulutus sekä toteutus sujuivat lähes suunnitelmieni mukaisesti. Lähdekirjallisuuden sisällöt kuvasivat mielestäni hyvin ryhmäopetusta ja toimivat hyvin yhdessä haastatteluista saamani materiaalin kanssa. Lisäksi osasin pyytää apua lähipiiriltäni kohdatessani itselle hankalia asioita opinnäytetyötä tehdessäni.

Tätä työtä tehdessäni ymmärrykseni ryhmän toiminnasta on kasvanut. Olen opinnäytetyötä tehdessäni tarkastellut omaa opetustani kriittisesti. Olen myös tutkailut omaa opetustani lähdekirjallisuuden ja haastatteluiden valossa. Näin olen voinut kehittää omaa opetustani.

Tulevaisuudessa tulen varmasti tarvitsemaan ryhmäopetuksen taitoja. Tietoja ja taitoja pitää aktiivisesti kehittää ja parantaa, ja mielestäni opinnäytetyöni antaa hyvän pohjan ja mahdollisuuden oman opetuksen tarkkailuun. Toivoisin, että muut opettajat voisivat hyötyä opinnäytetyöstäni. Erityisesti sellaisille opettajille, joilla kokemusta ryhmäopetuksesta on vähemmän, työhöni tutustuminen voisi olla antoisaa. Työstäni voi saada vinkkejä ja käyttökelpoisia ideoita toimivan ryhmän luomiseksi.

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli erittäin mielenkiintoista ja opettavaista. Välillä se oli myös hieman haastavaa, sillä aiheeseen sopivaa lähdekirjallisuutta oli paljon tarjolla. Koin haastavaksi sen, miten valita lähdekirjallisuudesta oman työni kannalta tärkeimmät aiheet ja teoriat. Minun piti perehtyä aluksi laajasti ryhmäpedagogiikan ja kasvatustieteen lähdekirjallisuuteen, ennen kuin tiesin, miten saan vietyä opinnäytetyötäni haluamaani suuntaan. Se on vaatinut paljon työtä.

Opinnäytetyössäni esiteltyjä vinkkejä voi käyttää muuallakin kuin ryhmäopetuksessa. Esimerkiksi monipuoliset työtavat voivat motivoida yksityisoppilaita. Toivon, että työni voisi myös toimia opettajien reflektoinnin tukena. Oman opettajuuden tutkiminen ja

haastaminen kehittää omaa ammattitaitoa ja tukee ammatillista kasvua opettajana, vaikka se välillä voi tuntua haastavalta muuttaa omia työtapoja.

Lähteet

Green, L. 2008. Music, Informal Learning and the School: a New Classroom Pedagogy. London University: Institute of Education.

Huhtinen-Hildén, L. 2012. Herkät tuntosarvet musiikin opettamisessa. 2013. Teoksessa Jordan-Kilkkki, P, Kauppinen, E & Viitasalo-Korolainen, E (toim.) Musiikkipedagogin käsikirja. Tampere: Opetushallitus, 159–174.

Järvinen, M-J. 2011. Konstruktivistinen oppimiskäsitys opettajan pedagogisena työvälineenä alkuopetuksessa, Näkökulmia muutokseen. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Juntunen, M-J., Musiikki, liike ja kehollinen kokemus, Teoksessa Louhivuori, J., Paananen, P. & Väkevä, L. (toim.) 2009. Musiikkikasvatus-näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen, 245–257. Saatavilla <https://fisme.fi/musiikkikasvatuskirja/>, luettu 3.3.2021

Juntunen, M.-J., Westerlund, H. 2013, Laadukas arviointi osana oppimista ja opetusta. Teoksessa Juntunen, M.-L., Nikkarinen, H. M., Westerlund, H. (toim.) Musiikkikasvattaja Kohti reflektiivistä käytäntöä, 71–92. PS-kustannus.

Kauppila, R., A. 2005. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. Vuorovaikutusopas opettajille ja opiskelijoille. Opetus 2000. PS-kustannus

Kauppila, R., A. 2007. Ihmisen tapa oppia. Johdatus sosiokonstruktivistiseen oppimiskäsitykseen. Opetus 2000. PS-kustannus.

Krokkfors, M. 2017. Laulaminen. Helppoa kuin hengittäminen. A. Lindeberg-Piironen & I. Ruokonen (toim.) Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja. Classicus, 143–176

Kumpulainen, K., Krokkfors, L., Lipponen, L., Tissari, V., Hilppö, J., Rajala, A., 2010. Oppimisen Sillat. Kohti osallistavia oppimisympäristöjä. Yliopistopaino, Helsinki.

Leskisenoja, E. 2017. Positiivisen pedagogiikan työkalupakki. PS-kustannus.

López-Íñiguez, G. 2017. Työkalupakki soitonopettajille Konstruktivistisen soitonopetuksen edistäminen pedagogisen tasa-arvoisuuden mekanismina. Arts Equal.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2019a. 7–9-vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Saatavilla <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/7-9-v/7-9-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/> Luettu 17.4.2021

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2019b. 9–12-vuotiaan persoonallisuuden kehitys. Saatavilla <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/9-12-v/9-12-vuotiaan-persoonallisuuden-kehitys/> Luettu 17.4.2021

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2019c. 9–12-vuotiaan sosiaalinen kehitys. Saatavilla <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/9-12-v/9-12-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/> Luettu 18.4.2021

Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2020. 7–9-vuotiaan sosiaalinen kehitys. Saatavilla <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/7-9-v/7-9-vuotiaan-sosiaalinen-kehitys/> Luettu 18.4.2021

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L., Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. PS-kustannus.

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017. Opetushallitus.

Paavola, S., Hakkarainen, K. 2005. The Knowledge Creation Metaphor – An Emergent Epistemological Approach to Learning. Science & Education 14, Saatavilla https://www.researchgate.net/publication/227313126_The_Knowledge_Creation_Metaphor_-_An_Emergent_Epistemological_Approach_to_Learning Luettu 20.1.2021.

Partti, H., Westerlund, H. & Björk, C. 2013. Oppimiskäsitykset reflektiivisen musiikkikasvattajan toiminnan ohjaajina. Teoksessa Juntunen, M.-L., Nikkarinen, H. M., Westerlund, H. (toim.) Musiikkikasvattaja Kohti reflektiivistä käytäntöä, 54–70. PS-kustannus.

Pop & Jazz Konservatorio 2018. Perusopetuksen opetussuunnitelma 2018. Helsinki.
<https://popjazz.fi/wp-content/uploads/OPS-2018.pdf> luettu 31.3.2021.

Ryan, R. M. & Deci, E. 2000. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology* 25.

Selin, A., Maunu, A., Kannussaari, K., Heinonen, L., 2015. Ryhmäilmiö. Ryhmän ohjaajan käsikirja. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry. Saatavilla https://ehyt.fi/wp-content/uploads/2020/06/Ryhmailmio_opas_verkko.pdf luettu 17.4.2021.

Sinkkonen, J. 2009. Musiikki – yhtä aikaa yksilöllistä ja jaettua. J. Louhivuori, P. Paananen & L. Väkevä (toim.) *Musiikkikasvatus – näkökulmia kasvatukseen, opetukseen ja tutkimukseen*. Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry, 289–297.

Syrjäläinen, E., Eronen, A., Värri, V-M. 2007. Avauksia Laadullisen tutkimuksen analyysiin. Tampere: Yliopistopaino.

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja pedagogiikan toimivuus. 2012. Jyväskylä: Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 57.

TENK. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Saatavilla https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf luettu 28.2.2021.

TENK. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Saatavilla https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf luettu 28.2.2021.

Tikka, S. 2017. Soitonopettajan rooli oppimismotivaation vahvistajana taiteen perusopetuksessa - Opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus viulunsoitonopetuksessa Keski-Pohjanmaalla. Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.

Tuckman, B. 1965. Developmental sequence in small groups. *Psychological Bulletin*. Vol.63, No.6 Saatavilla.
<https://pdfs.semanticscholar.org/cd78/c763010e6eb856250b939e4eec438e14ef8f.pdf> luettu 22.3.2021.

Tuovila, A. 2003. "Mä soitan ihan omasta ilosta!" Pitkittäinen tutkimus 7–13-vuotiaiden lasten musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opiskelusta. *Studia Musica* 18. Sibelius-Akatemia.

Tynjälä, P. 2004. Oppiminen tiedon rakentamisena. Konstruktivistisen oppimiskäsityksen perusteita. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Toom, A. 2008. Hiljainen pedagoginen tietäminen opettajan työssä. Teoksessa Toom, A., Onnismaa J. & Kajanto, A. (toim.) *Hiljainen tieto: tietämistä, toimimista, taitavuutta*. Helsinki: Kansanvalistusseuran ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura, 33–58.

Liitteet

Liite 1

Tiedote opinnäytetyöstä

Hyvä opettaja!

Olen Lauri Iljin ja opiskelen Metropolia Ammattikorkeakoulussa musiikkipedagogin tutkintoa. Opintoihini kuuluvassa opinnäytetyössäni tarkastelen bändiryhmien opetusta ja pedagogiikkaa.

Opinnäytetyössä kerätään tietoa kahdelta opettajalta haastattelujen muodossa. Haastattelut toteutetaan opettajille sopivina ajankohtina. Haastattelut äänitetään litterointia varten. Äänitykset tuhoetaan tutkimuksen suorittamisen jälkeen.

Tutkimukseen osallistuvien henkilöiden nimi tai kuva eivät tule esiin opinnäytetyössä eikä heitä voida tunnistaa tuloksista kerrottaessa. Sitoudun huolehtimaan aineiston käsittelystä huolellisesti. Opinnäytetyön valmistuttua aineisto hävitetään asianmukaisella tavalla.

Vahvistaisitko suostumuksesi erillisen lomakkeen allekirjoituksellasi. Voit myös halutessasi kysyä lisätietoja sähköpostitse tai puhelimitse.

Kiitos!

Lauri Iljin, [yhteystiedot poistettu]

Opinnäytetyön ohjaaja Metropolia Ammattikorkeakoulussa:
Annu Tuovila, MuT, [yhteystiedot poistettu]

Liite 2

Haastattelukysymykset:

Teema 1 Opettajuus

-Miten olet tullut ryhmäopettajaksi? (koulutus/kokemus/muut (perhe, suku, kaverit) /onko joku asia vaikuttanut paljon omaan opettajuuteen)

-Millaisia ryhmiä sinulla on?

-Kuvaile 7-12 vuotiaiden bänditunti (miten oppilaiden ikä vaikuttaa tuntiin?)

Teema 2 Toimiva ryhmä

-Millainen on mielestäsi toimiva ryhmä?

-Miten luot toimivan ryhmän?

-Millaisia onnistumisen kokemuksia sinulla tulee mieleen 7-12 vuotiaiden ryhmän ohjaamisesta?

-Onko ollut haasteita 7-12 vuotiaiden ryhmän ohjaamisessa ja miten ne ratkaistiin?

Teema 3 Osallistuminen ja motivaatio

-Mistä innostuminen syntyy? oppilaan ja ryhmän näkökulmasta

-Minkälaiset asiat auttavat oppilaan ryhmään osallistumista?

-Millainen vaikutus on ryhmäopetuksella oppilaan soittoharrastukseen? (esimerkkejä, yhteissoitto, kilpailut, pelit, leikit)

Teema 4 Opettajan työtavat

-Millaisia työtapoja käytät 7-12 vuotiaiden bändiä opettaessasi? Mistä sisällöistä oppitunti koostuu? (soittamista, laulamista, solfaa, teoriaa, jne.?) Oppilaiden lempiasia ryhmätunneilla?

-Millaisia tavoitteita asetat ryhmille? Yksilö vai ryhmäkohtaiset tavoitteet?

-palkintojärjestelmä?

-Miten suunnittelet ryhmäopetusta? Vuoden mittainen kaari/tunnit kerrallaan? Vaikuttavatko ryhmän oppilaat suunnitteluun?

- Miten arvioit ryhmää?

Liite 3

Lauri Iljin

PRE-AMP – jaksot

20 tuntia miinus syysloma, eli

18 tuntia, 6 jaksoa. yhtä jaksoa joko 2h tai 3h

Jokaisella tunneilla:

- Lämmittelyrutiinit
- Taimi ja vire
- piirrä miltä tämä biisi kuulostaa/musaliikka

1. Jakso - yhteissoitto & blues 3h

- ryhmään tutustuminen, ryhmäytyminen, nimileikit, rytmileikit, äänimaisemat, instrumentit
- Bb-blues **C jam blues** (historia/mitä blues on, kahoot?, blues-kierto, komppi)
- Blues-impro, **Freddie freeloader?**, sävelet valittu etukäteen, toistetaan rytmejä ope soittaa ensin

2. Rytmit 2h

- rytmien muuntelu, eri kompit, tahtilajit, tästä power point ja kahoot! Kysymys vastaus
- 3/4 vs 4/4, lastenlaulusta versiot molempiin tahtilajeihin, tunnistuspeli mikä tahtilaji tässä biisissä? Rytmeillä improvisointia, **paljon onnea, meksikon pikajuna(musikantti5-6s52), ukko-nooa (soitetaan eri rytmeillä, puolinuotit, neljäsosa, kasiosa, trioli.) yms**
- ekalla tunnilla eri rytmit, tokalla eri tahtilajit.

3. Moniäänisyys, harmonia? 3h

- mitä tarkoittaa harmonia, power point ja kahoot, pohditaan yhdessä, kuunnellaan eri kokoonpanoja, soitetaan yhdessä sointuja, lastenlaulun kanssa testataan unisonon ja harmonian eroja, rumpali komppaa
- Moniääniseksi kirjoitettu pop kappale (**hehkuu?**) räppi? Komppi- harmonia
- Moniäänisyydestä improvisointiin, improvisoidaan sointukiertoon sointujen sävelillä, soitetaan aina soinnut auki ensin

4. Poppi 3h suljettu lappuäänestys oppilaiden valitsemista biiseistä

- pop- kokoonpanot ja pop musan kehitys power point ja kahoot
- Soitetaan poppia, michael jackson? **Billie jean? Happy?**

5. Jazz 3h

- ensimmäisellä tunnilla yleinen power point ja kahoot sekä kolme tyylilajia, mitkä jaetaan ryhmän jäsenille esiteltäväksi ensi tunneille, bluesin muistelua jazzin juurille -> soitetaan, aloitetaan esitelmien teko ensimmäisellä tunnilla ja jatketaan toisen alussa
- Ryhmille jaetaan 3 tyyliä: swingi, bebop, balladit -> yksi biisin jokaisesta tyylilajista tunnilla soitettavaksi
- **Swing-little brown jug, bebop-four (hitaasti) balladi-my funny valentine**

6. Säveltäminen 2h

- Valitaan yhdessä sointukierto, ryhmissä sävelletään lyhyt melodiakulku ABA rakenteeseen, yhdistellään näitä? Soolokierto? Neloset? Mitä tyylilajia? Sovitetaan kappale yhtyeellenne.

7. Kertaus ja esiintymisiin valmistautuminen 2h

- äänestetään esiintymiskappale